

Сучасне
декоративне
мистецтво
та етнодизайн:
—•••••—
практичні роботи

УДК 745/749(075.8)

Б 82

Рекомендовано до друку та розповсюдження вченою радою
Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка (протокол № 10 від 29.04.2026 р.).

Рецензенти:

Наталія ГОГОЛЬ – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри української мови, літератури та методики навчання.

Оксана ПИСКУН – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки, психології і методики технологічної освіти Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Ольга МЕДВІДЬ – учителька трудового навчання та технологій Опорного закладу «Кролевецький ліцей № 3» Кролевецької міської ради Сумської області, учитель-методист, відмінник освіти України, заслужений учитель України

Борисенко Н.

Б 82 Сучасне декоративне мистецтво та етнодизайн : практичні роботи: навчальний посібник для студентів другого (магістреського) рівня вищої освіти. Глухів: Глухівський НПУ ім. О. Довженка, 2026. 110 с.

ISBN 978-966-376-154-1

У навчальному посібнику подано розробки практичних робіт, присвячених вивченню основ сучасного декоративного мистецтва та проектування виробів в етнічному стилі, формуванню вмінь створення художніх ескізів, розроблення дизайну виробів і пакування з використанням графічних редакторів, застосування сучасних технік декоративного мистецтва та етнодизайну для виготовлення виробів.

Посібник може бути корисним студентам спеціальності А4.10 «Середня освіта (Технології)», які вивчають дисципліну «Сучасне декоративне мистецтво та етнодизайн», викладачам закладів вищої освіти, що опікуються їхньою підготовкою, учителям технологій, викладачам закладів позашкільної освіти, студентам та спеціалістам у сфері декоративно-ужиткового мистецтва, дизайну інтер'єру та художньо-педагогічної освіти, які бажають вдосконалити свої практичні навички у створенні виробів різних стилів, включно з етнічними.

УДК 745/749(075.8)

ISBN 978-966-376-154-1

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ОСНОВИ СУЧАСНОГО ДЕКОРАТИВНОГО МИСТЕЦТВА	6
Практична робота № 1. Виготовлення виробу в сучасних техніках декоративно-ужиткового мистецтва	6
Практична робота № 3. Розроблення дизайну для пакування продукції	21
Практична робота № 4. Trash – art. Колаж	27
Практична робота № 5. Trash – art. Айрис-фолдинг	34
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПРОЄКТУВАННЯ ВИРОБІВ В ЕТНІЧНОМУ СТИЛІ	39
Практична робота № 6. Розроблення творчого ескізу текстильного виробу в етнічному стилі	39
Практична робота № 7. Проєктування інтер'єрних виробів в етностилі	48
Практична робота № 8. Виготовлення іграшки або оберега в етностилі	56
ПІДСУМКОВЕ ТЕСТУВАННЯ	65
СЛОВНИК ТЕРМІНІВ	81
ДОДАТКИ	88

ВСТУП

У сучасних соціокультурних умовах декоративно-ужиткове мистецтво набуває особливої актуальності як засіб збереження культурної ідентичності, розвитку творчого потенціалу особистості та формування естетичного світогляду. Активний розвиток дизайнерських практик, інтеграція традиційних художніх форм із новітніми технологіями, а також зростання інтересу до екологічності й ручної праці зумовлюють необхідність опанування сучасними техніками декоративно-ужиткового мистецтва у процесі професійної підготовки майбутніх учителів технологій.

Сучасні техніки декоративно-ужиткового мистецтва вирізняються різноманіттям матеріалів, способів художнього формоутворення та широкими можливостями для творчого самовираження студентів. Такі техніки, як апсайклінг, текстильні артпрактики, паперопластика, сучасні інтерпретації традиційних технік (мотанка, ткацтво, різьблення, кераміка тощо), а також поєднання ручної роботи з цифровими засобами проектування сприяють створенню унікальних виробів предметного дизайну. Вони дозволяють осмислювати народні традиції в новому контексті, адаптувати їх до потреб сьогодення та використовувати як ефективний інструмент формування креативного мислення й художньо-естетичного смаку майбутніх учителів технологій.

Особливої ваги набуває використання сучасних технік декоративно-ужиткового мистецтва в освітньому процесі, оскільки вони поєднують художню, технологічну й виховну складові. Робота з різними матеріалами та техніками розвиває просторове мислення особистості, дрібну моторику, здатність до проектно-технологічної діяльності, формує в здобувачів освіти навички аналізу, експериментування й творчого пошуку. Крім того опанування таких технік сприяє формуванню відповідального ставлення до навколишнього середовища завдяки використанню природних і вторинних матеріалів, що відповідає принципам сталого розвитку.

У сучасних умовах особливого значення набуває звернення до етнодизайну як інтегративного напрямку, що поєднує традиції декоративно-ужиткового мистецтва з сучасними підходами до проектування. Саме етнодизайн створює умови для цілісного осмислення культурної спадщини та її творчого переосмислення засобами сучасних технік і матеріалів.

Етнодизайн як напрям у сфері дизайну ґрунтується на застосуванні етнічних мотивів, культурної символіки та традицій різних народів у створенні сучасних дизайнерських рішень. Він сформувався як своєрідна відповідь на процеси глобалізації, що призводять до уніфікації культурних проявів і поступового нівелювання національної самобутності мистецтва. Етнодизайн сприяє не лише збереженню культурної спадщини, а й її осучасненню, інтеграції в сьогодення та популяризації серед широкого кола споживачів. У сучасних умовах етнодизайн охоплює широкий спектр

напрямів – від графічного дизайну до моди, архітектури та оформлення інтер'єрів, що розширює можливості його використання в освітній і проектно-технологічній діяльності.

Таким чином, застосування сучасних технік декоративно-ужиткового мистецтва та етнодизайну в процес підготовки майбутніх учителів технологій є педагогічно доцільним і соціально зумовленим. Воно забезпечує інтеграцію традиційних художніх цінностей із сучасними дизайнерськими тенденціями, сприяє розвитку творчої активності здобувачів освіти та формує готовність до впровадження інноваційних підходів і принципів етнодизайну в професійній педагогічній діяльності.

Метою навчальної дисципліни «Сучасне декоративне мистецтво та етнодизайн» у структурі фахової підготовки майбутніх учителів технологій є формування здатності проектувати оригінальні вироби предметного дизайну, у тому числі в етнічному стилі, застосовуючи різноманітні композиційні засоби, правила колористики, сучасні техніки декоративно-ужиткового мистецтва, принципи етнодизайну. Основною виховною метою освітнього компонента є формування естетичного ставлення до середовища життєдіяльності, що передбачає творчу активність особистості в перетворювальній діяльності.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- формування системи знань про сучасне декоративне мистецтво як галузь творчої діяльності;
- формування здатності застосовувати знання з основ композиції й колористики у процесі художнього конструювання виробів предметного дизайну;
- формування здатності до інтерпретації народних традицій у сучасних виробах предметного дизайну;
- уміння орієнтуватися в розмаїтті художньо-стильових напрямів етнодизайну;
- оволодіння навичками і прийомами відтворювати стильові ознаки об'єктів дизайну різних культурно-етнічних регіонів;
- розвиток креативності, художньо-естетичного смаку.

Зміст посібника поділений на такі модулі: змістовий модуль 1. «Основи сучасного декоративного мистецтва», змістовий модуль 2. «Проектування виробів в етнічному стилі».

Посібник може бути корисним студентам спеціальності А4.10 «Середня освіта (Технології)», які вивчають дисципліну «Сучасне декоративне мистецтво та етнодизайн», викладачам закладів вищої освіти, що опікуються їхньою підготовкою, вчителям технологій, викладачам закладів позашкільної освіти, студентам та спеціалістам у сфері декоративно-ужиткового мистецтва, дизайну інтер'єру та художньо-педагогічної освіти, які бажають вдосконалити свої практичні навички у створенні виробів різних стилів, включно з етнічними.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ОСНОВИ СУЧАСНОГО ДЕКОРАТИВНОГО МИСТЕЦТВА

Практична робота № 1. Виготовлення виробу в сучасних техніках декоративно-ужиткового мистецтва

МЕТА: узагальнити знання про сучасні техніки декоративно-ужиткового мистецтва; сформувати вміння виготовляти вироби в сучасних техніках декоративно-ужиткового мистецтва; розвивати творче мислення, естетичний смак і здатність застосовувати інноваційні матеріали та технології для створення оригінальних авторських виробів.

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: матеріали, обладнання, інструменти, пристосування згідно з обраним виробом.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Ботюк О. Конструювання з паперу методом оригамі: Навчально-методичний посібник. Тернопіль. Навчальна книга «Богдан». 64 с.
2. Глушак Д. Д. Посібник з художньої обробки деревини. Київ : Абрис, 2012. 200 с.
3. Декоративне мистецтво в практиці вчителя образотворчих дисциплін : навчальний посібник / за ред. Н. М. Миропольської. Київ : Літера ЛТД, 2018. 224 с.
4. Костенко Т. В. Основи композиції та тримірного формоутворення : навчально-методичний посібник. Київ : НАКККіМ, 2003. 156 с.
5. Макаренко М., Ткаченко О. Найкращі вироби із солоного тіста. Київ : Vivat, 2010. 64 с.
6. Михайленко В. Є., Яковлев М. І. Основи композиції : навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. Київ : Каравела, 2004. 304 с.
7. Основи декоративно-прикладного мистецтва : навчальний посібник / за ред. О. П. Голубця. Львів : Світ, 1992. 176 с.
8. Плазовська Л. В. Декоративне мистецтво : навч. посіб. для студентів мистецьких спеціальностей вищих навчальних закладів. Київ : Освіта, 2010. 192 с.
9. Плазовська Л.В. Декоративне мистецтво. Київ : Кондор, 2024. 308 с.
10. Тимків Б. М., Кавас К. Мистецтво художньої обробки деревини : навч. посіб. Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника. Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2023. 196 с.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОПІДГОТОВКИ

1. Опрацювати теоретичні відомості та рекомендовану літературу.
2. Дати усні відповіді на запитання.
  - Дайте визначення поняттю «декоративно-ужиткове мистецтво».
  - Яке значення має композиція під час проектування виробів?
  - Назвіть закони, прийоми та засоби композиції.
  - Перелічте техніки сучасного декоративно-ужиткового мистецтва.
  - У чому відмінність традиційних та сучасних технік декоративно-ужиткового мистецтва?

ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

Декоративно-ужитковим мистецтвом називають види художньої діяльності, продукти яких є водночас естетичними й практичними у своєму використанні. Слово «декоративне» означає оздоблення або прикрашання, а слово «ужиткове» вказує на практичне призначення речей, тобто їх використання не лише для естетичного сприйняття, а й у повсякденному житті. Отже, декоративно-ужиткове мистецтво задовольняє водночас практичні й естетичні потреби суспільства, є частиною культурної спадщини українців, утілює досвід естетичної організації предметного середовища.

Основна відмінність між традиційними та сучасними техніками декоративно-ужиткового мистецтва полягає у тому, що традиційні техніки ґрунтуються на народних ремеслах, передаються з покоління в покоління й тісно пов'язані з побутом, звичаями та символікою. Сучасні техніки часто поєднують народні мотиви з інноваційними матеріалами, технологіями та художніми ідеями, а також можуть бути більш орієнтовані на комерційний ринок, ніж на традиційний побут.

Декоративно-ужиткове мистецтво завжди перебуває в постійному розвитку, а вироби, виготовлені власноруч, завжди надзвичайно популярні. У сучасній Україні поступово відроджуються забуті традиційні та виникають та поширюються сучасні види та техніки декоративно-ужиткового мистецтва. Зберігаючи і розвиваючи традиції минулого, людина удосконалює сучасні технології, виготовляючи вироби декоративного призначення з урахуванням нових естетичних можливостей, матеріалів, технік, потреб суспільства.

До сучасних технік декоративно-ужиткового мистецтва належать:

1) сучасні техніки обробки паперу:

– *орігамі* (рис. 1) – це техніка складання паперу. Його метою є створення виробів шляхом використання схеми геометричних згинів і складок;

Рис. 1 Вироби в техніці оригамі

– *паперопластика* (рис. 2) – це техніка конструювання об'ємних та напівоб'ємних форм з паперу шляхом його механічної обробки та трансформації, а саме: складання, скручування, згинання, вирізування, прорізування, гофрування, склеювання тощо;

Рис. 2 Вироби в техніці паперопластика
– *папье-маше* (рис. 3) являє собою техніку створення виробів шляхом склеювання маленьких шматочків паперу в декілька шарів;

Рис. 3 Вироби в техніці папье-маше
– *декупаж* (рис. 4) – техніка декорування різних предметів, заснована на приєднанні малюнка, картини або орнаменту до предмета і подальшому покритті отриманої композиції лаком заради збереження, надання довговічності і особливого візуального ефекту;

Рис. 4 Вироби в техніці декупаж

– *скрапбукінг, скрепбукінг* (рис. 5) – техніка, що полягає у виготовленні та оформленні сімейних або особистих фотоальбомів елементами з паперу, металу, мережива тощо;

Рис. 5 Вироби в техніці скрапбукінг

– *квілінг* (рис. 6) – це техніка створення виробів зі скручених смужок паперу;

Рис. 6 Вироби в техніці квілінг

– *айріс-фолдінг* (рис. 7) – це техніка, в якій створюють об'ємний спіральний візерунок, що нагадує райдужну оболонку ока або діафрагму фотокамери;

Рис. 7 Вироби в техніці айріс-фолдінг

2) сучасні техніки обробки текстилю:

– *малювання (аплікація) нитками* (рис. 8) – техніка, що передбачає створення зображень за допомогою ниток, клею та основи (картон, щільний папір);

Рис. 8 Вироби в техніці малювання нитками

– *ізонитка* (рис. 9) – техніка, в якій нитки не наклеюють, а натягують під певними кутами між убитими у тверду поверхню цвяхами в певній послідовності (техніка «стрінг арт») або вишивають на картоні (ізонитка);

Рис. 9 Вироби в техніці ізонитка

– *кінусайга* (рис. 10) – техніка створення картин різнокольоровими шматочками шовкової тканини без шиття на основі (пінопласті);

Рис. 10 Вироби в техніці кінусайга

– *печворк (клаттикове шиття)* (рис. 11) – це техніка, в якій багато невеликих шматочків тканини зшивають разом, щоб створити красивий і унікальний візерунок;

Рис. 11 Вироби в техніці печворк

– *панчішно-скульптурна техніка (скульптурний текстиль, панчішна техніка, іграшка з панчохи)* (рис. 12) – техніка виготовлення виробів з капрону й синтепону (можна використовувати й інші наповнювачі). Ляльки роблять на каркасі (дріт, картон, на пляшці) і без каркаса, великі й маленькі, деякі майстри виготовляють портретні ляльки. Ця техніка дозволяє виконати людей, звірят, рослини із виразними емоціями на обличчі;

Рис. 12 Вироби в панчішно-скульптурній техніці

3) сучасні техніки обробки деревини і деревинних матеріалів:

– *торцева мозаїка* (рис. 13) – техніка, в якій основним декоративним та неповторним елементом є тонкий торцевий зріз. З дошки або бруска із чітко вираженою текстурою нарізають торцеві пластини товщиною від 5 мм. Використовуючи пластини з різних заготовок, добирають композицію;

Рис. 13 Вироби в техніці торцева мозаїка
– *рельєфна мозаїка з деревини* (рис. 14) – техніка створення орнаментального або сюжетного зображення з окремих шматочків деревини, шпону або інших матеріалів, які наклеюються на основу;

Рис. 14 Вироби в техніці рельєфна мозаїка з деревини
– *матчворк* (рис. 15) – техніка моделювання макетів архітектурних споруд із сірників;

4) сучасні «пластичні» техніки:

– *флористичні панно-відбитки з гіпсу* (ботанічний барельєф) (рис. 15)
– техніка творення відбитків живих лісових і садових рослин, відлитої скульптурним гіпсом.

Рис. 15 Вироби в техніці ботанічний барельєф

– ліплення із солоного тіста (рис. 16) – це техніка створення виробів шляхом формування тіста, схожого на пластилін, його сушіння та декорування;

Рис. 16 Вироби в техніці ботанічний барельєф

– ліплення з полімерної глини (пластика) (рис. 17) – техніка створення різноманітних виробів, яка передбачає підготовку матеріалу, формування деталей та їх термічну обробку для затвердіння, якщо це термопластика, або ж самостійне висихання для самозастигаючої пластика;

Рис. 17 Вироби в техніці ліплення з полімерної глини

– ліплення з холодної порцеляни (рис. 18) – техніка художнього ліплення різноманітних виробів з пластичної суміші (із кукурудзяного крохмалю, клею, масла й гліцерину);

Рис. 18 Вироби в техніці ліплення з холодної порцеляни

5) сучасні техніки обробки різних матеріалів:
– *вироби з фоамірану* (рис. 19) – техніка виготовлення виробів з фоамірану – синтетичного пластичного матеріалу, схожого на вигляд і дотик на замшу;

Рис. 19 Вироби з фоамірану

ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ РОБОТИ

1. Обрати сучасну техніку декоративно-ужиткового мистецтва. У разі виникнення труднощів можна скористатися відомостями, наведеними в додатку А.

2. Обрати виріб, який буде виготовлений у цій техніці.

* або навпаки, обрати виріб, а потім підібрати техніку, в якій його буде виготовлено.

3. Записати в зошиті назву виробу, техніку його виконання та призначення виробу.

4. Замалювати ескіз виробу.

5. Підібрати матеріали, інструменти, пристосування для виготовлення виробу.

6. Виготовити виріб.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ

1. У чому полягає сутність декоративно-ужиткового мистецтва?

2. Які особливості відрізняють традиційні техніки декоративно-ужиткового мистецтва від сучасних?

3. Назвіть основні сучасні техніки обробки паперу та коротко охарактеризуйте одну з них.

4. Які сучасні техніки декоративної обробки текстилю Ви знаєте? Наведіть приклади виробів.

5. У чому полягає значення сучасних технік декоративно-ужиткового мистецтва для збереження і розвитку культурних традицій України?

Практична робота № 2. Створення художнього ескізу виробу декоративно-ужиткового мистецтва за допомогою графічних редакторів

МЕТА: узагальнити знання про Digital Art та цифрове мистецтво; сформувані вміння створювати та редагувати графічні зображення за допомогою сервісів ШІ; розвивати творче мислення, естетичний смак і здатність застосовувати інноваційні технології для створення ескізів та графічних зображень.

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: комп'ютер (ноутбук, планшет, телефон), аркуш А4, олівець, гумка.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Вайт А. В. Основи графічного дизайну. Київ : ArtHuss, 2023. 232 с.
2. Василюк А., Мельникова Н. Комп'ютерна графіка : навч. посіб. Львів : Видавництво «Львівська політехніка», 2016. 308 с.
3. Галишич Р. Я., Мер'є О. В. Типографіка : конспект лекцій : навч. посіб. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2013. 92 с.
4. Туманов І. Рисунок, живопис, скульптура. Теоретико-методологічні основи. Львів : Аверс, 2010. 496 с.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОПІДГОТОВКИ

1. Опрацювати теоретичні відомості та рекомендовану літературу.
2. Дати усні відповіді на запитання.
  - Що таке ескіз виробу? Яке його призначення?
  - На якому етапі проектно-технологічної діяльності створюють ескіз виробу? Яка діяльність передє цьому етапу?

ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

У ХХІ столітті окремі етапи проектно-технологічної діяльності, зокрема, створення ескізів виробів, набувають певних особливостей, які відображають сучасні тенденції в дизайні, технологіях і культурі. Відбувається поєднання ручних і цифрових технік: ескізи створюють не лише за допомогою олівця, також використовують цифрові редактори (Adobe Illustrator, Sketchbook, Canva, Procreate, AutoDraw тощо) або гібридний підхід, за якого ескіз, виконаний уручну, оцифровують, редагують і допрацьовують у програмі.

Ескіз є початковою, але водночас дуже важливою формою візуалізації задуму, що поєднує індивідуальний художній стиль, технічні вимоги та функціональні особливості виробу.

Створення художнього ескізу в проектуванні – це творчий процес окреслення ідеї, що передає загальну форму, колір, фактуру матеріалу та оздоблення. Він виконується від руки для демонстрації концепції ще до етапу детального технічного креслення. Для цього потрібно визначити форму, матеріали, елементи оздоблення та їх розташування, використовуючи олівці, фарби або фломастери для передачі естетичної складової. Ескіз не вимагає

абсолютної точності, проте має бути достатньо інформативним, щоб передати задум: форму, масштабні співвідношення, фактуру та головні художні акценти.

Створення ескізів декоративно-ужиткових виробів у графічних редактурах – це процес перенесення ідей для практичних красивих речей (одяг, посуд, прикраси, текстиль тощо) у цифровий формат, використовуючи інструменти для малювання, шарів, текстур (растрові, векторні) для моделювання форм, орнаментів (вишивка, розпис, різьблення тощо), кольорів і текстур матеріалів (дерево, кераміка, метал тощо), що дозволяє віртуально унаочнити дизайн перед утіленням у реальність, поєднуючи естетику та функціональність.

Послідовність виконання ескізу умовно поділяють на дві стадії: підготовчу та основну.

Підготовча стадія включає такі кроки:

- спочатку ознайомлюються з виробом, з'ясовують назву, функціональне призначення та визначають матеріал, з якого його буде виготовлено;

- далі аналізують конструктивні характеристики виробу та вивчають особливості його геометричної форми;

- обирають головне зображення – те, яке найповніше демонструє форму та суттєві елементи виробу;

- визначають необхідну кількість зображень на ескізі: виглядів, розрізів, перерізів та виносних елементів. Кількість повинна бути мінімальною, але достатньою для повного відображення будови виробу;

- орієнтовно встановлюють масштаб майбутніх зображень (на окомірному рівні);

- готують інструменти та матеріали, необхідні для виконання ескізу.

Основна стадія передбачає виконання таких дій:

- готують робочу площину для майбутнього ескізу;

- визначають місце розташування кожного зображення на полі креслення;

- виконують компоновання зображень, забезпечуючи їх логічне та зручне розміщення;

- наносять осьові й центрові лінії, а також контури деталі, дотримуючись пропорцій і взаємних співвідношень її частин;

- виконують розрізи та перерізи, будуючи їх так само, як і на технічних кресленнях (за необхідності);

- наносять розмірні та виносні лінії (за необхідності);

- заміряють деталь та вказують розмірні значення на ескізі (за необхідності);

- означають шорсткість поверхонь відповідно до стандартів (за необхідності);

- після завершення побудови обводять усі видимі контури суцільною товстою лінією й виконують штрихування у місцях розрізів та перерізів;

– заповнюють основний напис: зазначають назву деталі та матеріал, з якого її виготовлено. Масштаб у цьому випадку не вказують;

– після завершення роботи ескіз обов'язково перевіряють: переконуються, що всі зображення виконані коректно, точно відтворюють форму деталі, містять потрібні розміри та умовні позначення.

Сучасним стало використання штучного інтелекту в побудові ескізів. Такі, інструменти, як Adobe Firefly, DALL·E, Midjourney, AutoDraw допомагають згенерувати зображення, опрацьовуючи задані ідеї. Важливо, щоб AI використовували як помічника в процесі пошуку ідей, створення зображень, а не здійснювалася заміна творчості людини.

Цікавим є використання 3D-моделювання та AR/VR після ескізування. Стало можливим переглядати ескізи за допомогою цифрових моделей, створених у спеціалізованих програмах (Blender, Tinkercad, Fusion 360). Так можна побачити виріб у просторі ще до його створення.

Познайомимося з простими веб-застосунками для створення та редагування зображень на основі ШІ.

AutoDraw (рис. 20) <https://www.autodraw.com/> – це веб-інструмент від Google, який поєднує ручне малювання й штучний інтелект. Користувач починає малювати довільний нарис, а AutoDraw за допомогою алгоритмів пропонує варіанти чистих зображень (clip art), що відповідають намірам користувача.

Рис. 20 Вікно програми AutoDraw

Інструмент доступний безкоштовно через браузер на різних пристроях (комп'ютер, планшет, смартфон). У ньому є стандартні опції: малювання вільною рукою, вставка форм, зміна кольорів, додавання тексту, заливка, масштабування, відміна дій. Після завершення роботи рисунок можна завантажити у форматі PNG або поділитися ним через посилання.

*Послідовність використання AutoDraw для створення ескізу
проектowanego виробу*

1. Перейти на сайт сервісу, відкривши в браузері сторінку <https://www.autodraw.com/>

2. Натиснути «Start Drawing». У центрі екрану з'явиться порожнє полотно, на якому можна працювати.

*Або безпосередньо почати малювати в робочому полі.

3. У верхньому меню вибрати інструмент AutoDraw (значок олівця з

іскрою). Цей інструмент розпізнає ескіз, створений уручну та пропонує вдосконалені варіанти.

4. Виконати чорновий ескіз – нескладну схему чи контур об'єкта проектування. Достатньо намалювати контури об'єкта (точність не важлива, головне, щоб форма об'єкта була приблизно зрозумілою).

5. Переглянути запропоновані зображення, які відповідають ескізу (зображення у верхній частині екрана, де з'явиться панель із запропонованими варіантами малюнка). Обрати вдосконалений варіант.

6. Клікнути те зображення, яке відповідає ідеї виробу. Це зображення замінить виконаний від руки ескіз.

7. Налаштувати фінальний ескіз за допомогою інструментів AutoDraw (*Color Fill* – залити кольором окремі частини ескізу; *Select & Move* – перемістити, змінити розмір чи повернути об'єкт; *Text Tool* – додати підпис чи заголовок).

8. Зберегти результат. Для цього натиснути три крапки (:) у правому верхньому куті. Обрати Download – малюнок завантажиться.

Таким чином, AutoDraw від Google є ефективним поєднанням традиційного малювання та штучного інтелекту, що дозволяє швидко перетворювати довільні нариси на професійні графічні зображення. Завдяки доступності, простому інтерфейсу та автоматизованим підказкам, цей сервіс є зручним інструментом для оперативного створення візуальних концепцій та ескізів проєктованих виробів без спеціальних навичок графічного дизайну.

Firefly (рис. 21) <https://firefly.adobe.com/> – веб-застосунок на основі штучного інтелекту від Adobe для створення та редагування зображень і сцен за текстовими підказками (text-to-image), а також для генерації відео та редагування зображень із доповненнями.

Firefly надає засоби для створення ескізів безпосередньо у веббраузері, на мобільних пристроях, натхнення (Boards, moodboards) та інтеграцію в інші програми Adobe (наприклад, Photoshop, Illustrator).

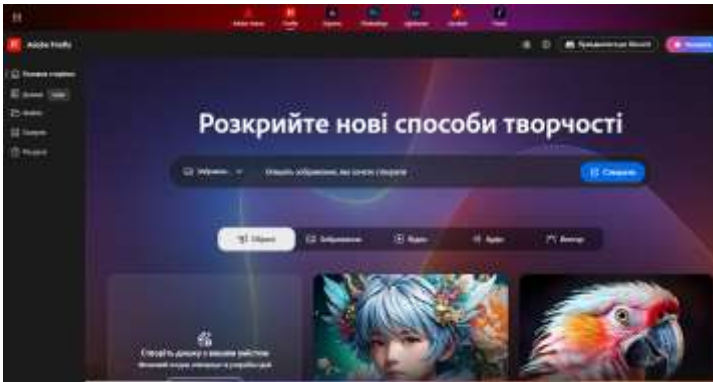

Рис. 21 Головна сторінка Adobe Firefly

Послідовність використання Adobe Firefly для створення ескізу проєктованого виробу

1. Перейти на сайт сервісу <https://firefly.adobe.com>.
2. Увійти у свій Adobe-акаунт або створити новий (безкоштовно).
3. Обрати мову інтерфейсу (за потреби).
4. Обрати тип генерації *Text to Image*. На головній сторінці доступні різні інструменти Firefly, зокрема: 1) *Text to Image* – створення зображень із текстового опису (ідеально для ескізів); 2) *Generative Fill* – редагування частин малюнка; 3) *Text Effects* – ефекти для шрифтів; 4) *Generative Recolor* – зміна кольорової гами виробу чи ескізу.
5. Описати (якомога детальніше) у полі «Prompt» (текстовий запит) ескіз виробу, який проєктується.
Наприклад: Ескіз дерев'яної скриньки з різьбленням у традиційному стилі, лінійний малюнок.
6. Обрати стиль зображення: *line drawing*, *pencil sketch*, *hand-drawn*, *minimalistic* тощо.
7. Натиснути *Generate*.
8. Після генерації обрати найвдаліший варіант серед 4 запропонованих.
9. Відредагувати обране зображення, використавши панель справа, щоб унести зміни: стиль зображення (реалістичний, ескіз, акварель тощо); співвідношення сторін (квадрат, вертикаль, горизонталь); рівень деталізації, кольори, фон.
10. Зберегти або експортувати ескіз, натиснувши *Download*. Обрати формат (.jpg або .png). За бажанням вставити ескіз у документ, презентацію чи редактор (наприклад, Photoshop або Canva) для подальшого опрацювання.
11. Додаткові можливості. Удосконалити ескіз. Для цього використати *Generative Fill*, щоб додати або прибрати елементи (наприклад, фон, текстуру, візерунок). Застосувати *Recolor*, щоб протестувати різні кольорні рішення виробу.

ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ РОБОТИ

1. Обрати техніку декоративно-ужиткового мистецтва із запропонованих у додатку Б.
2. Обрати виріб, для якого буде створено ескіз.
3. Записати в зошиті назву виробу, техніку його виконання та призначення виробу.
4. Продумати оздоблення виробу.
5. Створити ескіз виробу за допомогою AutoDraw. Зберегти створений файл на свій гаджет.
6. Створити ескіз виробу за допомогою Adobe Firefly. У зошиті записати запит, який було дано ШІ для створення зображення. Після генерації зберегти створений файл на свій гаджет.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ

1. Яку роль відіграє штучний інтелект у процесі створення ескізів?
2. Які можливості надає веб-сервіс AutoDraw під час створення ескізу виробу?
3. Як за допомогою Adobe Firefly можна створити ескіз проєктованого виробу з текстового опису?
4. У чому полягають переваги використання 3D-моделювання або AR/VR після етапу ескізування?

Практична робота № 3. Розроблення дизайну для пакування продукції

МЕТА: узагальнити знання про дизайн пакувальної продукції для виробів різного призначення, про графічний дизайн в етнічному стилі; закріпити вміння будувати композиції, сформувані вміння розробляти дизайн етикетки; розвивати творче мислення, естетичний смак і здатність застосовувати інноваційні технології для створення ескізів та графічних зображень.

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: аркуш А4, олівець, гумка, лінійка, комп'ютер (ноутбук, планшет, телефон).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Gary S. Cross, Robert N. Proctor. *Packaged Pleasures: How Technology and Marketing Revolutionized Desire*. University of Chicago Press, 2014.
2. Wiedemann J. *The Package Design Book* / Julius Wiedemann. Taschen, 2016. 576 с. URL: <https://www.taschen.com/en/books/graphic-design/45438/the-package-design-book/>
3. Біловодська О. А., Захарченко Д. О. Екологічна упаковка інноваційної продукції: маркетингово-орієнтований підхід до розроблення. *Управлінська діяльність: досвід, тенденції та перспективи*: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (24 квітня 2020 року). Харків : ХНУБА, 2020. С. 12-14.
4. Грушева В.О., Адвокатова Н.О. Стимулювання купівельної активності через дизайн упаковки товару. *Економіка, фінанси, управління: наукові підходи та практика реалізації*: зб. матеріалів здобувачів вищої освіти і молодих вчених III Всеукр. наук. – практ. конф. (11 березня 2020 року). За ред. Танклевської Н.С. Херсон : ХДАУ, 2020. С.54-56.
5. Лібиховська, Ю. О., Дейнега, І. О. Упаковка товару як інструмент розвитку бренду. *Актуальні проблеми маркетингового менеджменту в умовах інноваційного розвитку економіки*: Тези VII Міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих вчених (8 травня 2020 року). Луцьк: Луцький НТУ, 2020. С. 136-137.
6. Рубанка А.І., Омельченко Г.В., Приходько-Кононенко І.О. Дизайн пакувальної продукції для виробів різного призначення. *Графічний дизайн в інформаційному та візуальному просторі*. С. 129-148 URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/19969/1/GDIVP_mono_2022_P129-148.pdf
7. Світлична О. Етнографічні інтерпретації у творчості молодих вітчизняних фахівців графічного дизайну. *Вісник ЛНАМ*. 2016. Вип. 30. С. 206–215.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОПІДГОТОВКИ

1. Опрацювати теоретичні відомості та рекомендовану літературу.
2. Дати усні відповіді на запитання.
– Назвіть закони, прийоми та засоби композиції.

- Яке значення кольору в дизайні виробів?
- Що таке упаковка згідно з Національним стандартом України та які її основні функції?
- Які основні завдання виконує етикетка на товарі та яку інформацію вона повинна містити?

ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

Зазвичай майже всі вироби, якими людина користується щодня, мають певний вид упаковки. Часто споживач не звертає на неї особливої уваги, проте важко уявити життя без неї.

Відповідно до Національного стандарту України, упаковка – це засіб або система засобів, призначених для захисту продукції від пошкоджень, втрат, забруднень і зовнішнього впливу.

Етикетка (рис. 22) – це графічний або текстовий елемент, який може бути наклейкою, біркою чи талоном, розміщеним на товарі чи упаковці. Вона містить інформацію про виробника, торгову марку, назву, дату виготовлення та термін придатності, виконуючи водночас інформаційну, естетичну та маркетингову функції.

Рис. 22 Приклади етикеток

Сучасна індустрія пакування й етикетування активно розвивається завдяки появі новітніх технологій друку, інноваційних матеріалів та оригінальних дизайнерських підходів.

Останнім часом етикетка та упаковка стали для виробників не лише засобом захисту товару, а й ефективним інструментом стимулювання продажів. Їх роль у створенні унікального та привабливого образу бренду надзвичайно важлива.

По-перше, упаковка й етикетка сьогодні є одним із найефективніших каналів комунікації зі споживачем, адже сприймаються ним позитивно й без упередження, не асоціюючись із прямою рекламою.

По-друге, дизайн упаковки звертається безпосередньо до кожного покупця, формуючи емоційний зв'язок із продуктом. Люди прагнуть придбати товари, що викликають позитивні емоції та довіру, а цього ефекту досягають через продуману візуальну мову.

З розвитком масової торгівлі та самообслуговування значення упаковки суттєво зросло, адже саме вона вступає в прямий контакт зі споживачем. Етикетка стала важливою складовою візуальної культури споживання, що відображає рівень сучасного дизайну й маркетингу.

Для виробників етикетка – це ключовий елемент формування бренду. Вона допомагає передати цінності компанії, національні традиції та сучасні тенденції, створюючи впізнаваний і привабливий образ. Саме завдяки вдало розробленій етикетці потенційний покупець перетворюється на реального споживача.

Етикетка виконує роль візуального маркера, що виділяє товар серед конкурентів, привертає увагу та робить бренд упізнаваним. Основне завдання упаковки – донести до покупця переваги продукту, підкреслити його унікальність і якість. Містить фірмову назву, слоган, логотип компанії, склад продукту, рекламні елементи, коди зберігання та інструкції з використання. Вона допомагає привернути увагу покупця й сформувати позитивне ставлення до бренду.

Етикетка має поєднувати раціональне та емоційне сприйняття, бути зрозумілою, естетично привабливою та легко читатися.

Основні ознаки сучасного дизайну етикетки (рис. 23)

Мінімалізм. Сучасний підхід до дизайну передбачає простоту, чисті лінії та лаконічність. Мінімалістичний стиль допомагає швидко донести ключову інформацію, не перевантажуючи увагу споживача.

Сміливі шрифти та яскраві кольори. Контрастні відтінки й великі шрифти, що легко читаються, роблять етикетку помітною, допомагаючи бренду виділитися на полиці та запам'ятатися.

Екологічність. Багато компаній переходять на використання перероблених або біорозкладних матеріалів, демонструючи турботу про довкілля та привертаючи увагу екологічно свідомих покупців.

Інтерактивність. Сучасні етикетки можуть містити QR-коди чи елементи доповненої реальності, що дозволяє покупцеві отримати додаткову інформацію або взяти участь у маркетингових акціях.

Персоналізація. Етикетки, створені для конкретних подій, свят чи навіть із персональними іменами, допомагають встановити емоційний зв'язок між брендом і споживачем.

Унікальні матеріали та текстури. Використання матових, глянцевих або рельєфних поверхонь додає тактильної привабливості й створює ефект преміальності.

Прозорість. Етикетки з «віконцем» або прозорими елементами дають змогу покупцеві побачити продукт, підвищуючи рівень довіри до бренду.

Такі характеристики роблять етикетку не лише інформативною, а й естетично привабливою, сприяючи формуванню стильного образу товару, що легко впізнати.

Розробка ефективної та привабливої етикетки – це послідовний процес, який складається з низки важливих етапів. Дотримання цих кроків

допоможе створити дизайн, що вдало поєднує естетику, функціональність і маркетингову привабливість.

Мінімалізм

Сміливі шрифти та яскраві кольори

Екологічність

Прозорість

Інтерактивність

Персоналізація

Унікальні матеріали та текстури

Рис. 23 Основні ознаки сучасного дизайну етикетки

Розробка дизайну етикетки

Процес створення етикетки – це поєднання творчості й технічних знань. Він включає кілька важливих етапів:

1) вивчення цільової аудиторії, її смаків та очікувань. Розуміння потреб і смаків потенційних покупців дозволяє підібрати відповідну стилістику, кольори та повідомлення, що найкраще резонують із клієнтами;

2) аналіз дизайнів конкурентів і визначення шляхів для виділення бренду. Вивчення дизайнів аналогічних продуктів допоможе визначити сучасні тенденції й знайти способи зробити етикетку унікальною та впізнаваною;

3) забезпечення відповідності технологічним нормам та законодавчим вимогам. Важливо, щоб етикетка містила всю необхідну інформацію – склад, термін придатності, виробника, штрих-код тощо, відповідно до чинних стандартів маркування;

4) вибір матеріалів та форми упаковки. Матеріали підбирають з урахуванням якості, вартості, екологічності та можливостей утилізації. Форма упаковки також впливає на візуальне сприйняття товару;

5) урахування особливостей продукту та упаковки, формулювання головного посилу. Треба визначити ключове повідомлення, що планується донести до споживача: особливість продукту, його перевагу чи цінності бренду;

6) розробка дизайну. Створюються візуальні елементи – логотип, шрифти, ілюстрації, підбирається кольорова гама. Дизайн має бути гармонійним, читабельним і привабливим, водночас відображаючи характер бренду;

7) створення прототипу та тестування. Виготовляється пробний варіант етикетки й перевіряється, як вона виглядає на упаковці. Важливо оцінити реакцію цільової аудиторії та переконатися, що дизайн виконує свою функцію;

8) виробництво та впровадження. Після затвердження фінального варіанту здійснюється друк етикеток і їх використання на готовій продукції.

ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ РОБОТИ

Ураховуючи етапи процесу створення етикетки, розробити етикетку для товару з додатку В. Номер завдання відповідає номеру студента в журналі.

1. Визначитися з конкретним видом товару в межах групи товарів з додатку В, записати назву товару в зошит.

2. За інтернет-джерелами дослідити смаки та очікування цільової аудиторії товару, стисло записати свої висновки.

3. Розглянути дизайни схожих товарів у роздрібному продажі, визначити, чим можна покращити або вирізнити свій товар, зробити та записати свої висновки.

4. Підібрати для своєї етикетки всю необхідну інформацію – склад, термін придатності, виробника, штрих-код тощо, відповідно до чинних стандартів маркування, за необхідності записати інформацію в зошит.

5. Продумати і записати матеріали, які пропонується використати для етикетки.

6. Замалювати форму упаковки, для якої створюється етикетка.

7. Визначити та записати ключове повідомлення, що планується донести до споживача: особливість продукту, його перевагу чи цінності бренду.

8. Замалювати дизайн етикетки вручну або за допомогою графічних редакторів.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ

1. Чому упаковка та етикетка вважаються важливими інструментами маркетингу та формування бренду?
2. Назвіть основні ознаки сучасного дизайну етикетки.
3. Опишіть основні етапи розробки ефективної етикетки.

Практична робота № 4. Trash – art. Колаж

МЕТА: узагальнити знання про Trash – art і техніку створення колажу; сформувані вміння створювати колаж з паперу згідно, дотримуючись правил побудови гармонійної композиції; розвивати творче мислення, естетичний смак.

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: газети, журнали, інша друкована продукція з картинками, різнокольоровий папір (глянцевий, оксамитовий, журнальний, пакувальний); ножиці або канцелярський ніж; клей ПВА або клей-олівець; основа (аркуш картону, ватману або щільного паперу); фломастери, олівці, тканина, стрічки, серветки тощо.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Бермудез Адріана. АБВ колажу / пер. з англ. Людмила Горин. Київ : ArtHuss, 2025. 144 с.
2. Гомперц Вілл. Що це взагалі таке? 150 років сучасного мистецтва в одній пілолі / пер. укр. Київ : ArtHuss, 2017. 528 с.
3. Методичні рекомендації до виконання практичних завдань з навчальної дисципліни «Колаж» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю «023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» галузі знань 02 «Культура і мистецтво» ОПП «Графічні практики» / Упор. Іващенко О. В. Харків : ХДАДМ, 2022. 61 с.
4. Плазовська Л. В. Декоративне мистецтво в практиці вчителя образотворчих дисциплін : навч. посібник. Київ : Кондор, 2013. 258 с.
5. Складенко Г. Сучасне мистецтво України. Портрети художників. Київ : ArtHuss, 2016. 376 с.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОПІДГОТОВКИ

1. Опрацювати теоретичні відомості та рекомендовану літературу.
2. Дати усні відповіді на запитання.
  - Що таке Trash-art і яку основну ідею він пропагує?
  - Яку мету переслідують митці, що працюють у стилі Trash-art?
  - Наведіть приклади виробів у техніці Trash-art.
  - Назвіть закони, прийоми та засоби гармонійної композиції.

ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

Колаж з паперу – це художня техніка, що полягає в створенні композиції шляхом наклеювання на основу різних фрагментів паперу: кольорового, газетного, журнального, гофрованого, пакувального тощо. Поєднуючи елементи різної форми, фактури та кольору, автор створює новий образ або сюжет.

Основні особливості техніки колаж:

- доступність виготовлення (використовуються прості матеріали: папір, клей, основа);
- виразність зображення (різні фактури й кольори роблять роботу об'ємнішою й цікавішою);

– можливість комбінування з іншими техніками (аплікацію, малюванням, змішаними техніками);

– розвиток творчості (дозволяє експериментувати з формами, фактурами, образами).

Перші прояви технік, подібних колажу, можна простежити ще в Давньому Китаї приблизно у II столітті до н. е., коли з'явилися композиції з кольорового паперу, сухого листа та квітів, що збігається в часі з винайденням паперу. Згодом техніка приклеювання шматочків паперу поширилася в Японії у X столітті, а потім – у багатьох країнах світу.

Вважається, що попередником техніки колажу був протоколаж – спосіб створення зображення, заснований на інтуїтивному, несвідомому поєднанні різноманітних візуальних, графічних і текстових елементів.

У 1910 році французький художник Жорж Брак уперше застосував нову на той час техніку *papier collé* (паперовий колаж). Він використовував обрізки газет і журналів, розміщував їх на полотні, а зверху наносив фарбу. У відомій роботі «Натюрморт на столі» (рис. 24) Ж. Брак поєднав фрагменти газет, написи, вивіски, етикетки, обгортки та меню, започаткувавши новий етап у розвитку мистецтва колажу.

Рис. 24 Ж. Брак. «Натюрморт на столі», 1914 р.

Перший колаж був створений Пабло Пікассо в 1912 році, в картині «Натюрморт з плетеним стільцем» (рис. 25).

Рис. 25 П. Пікассо «Натюрморт з плетеним стільцем», 1912 р.

Варто підкреслити, що зі зміною епох і розвитком науки та технологій змінюється не лише інструментарій, який використовують у техніці колажу, а

й сам підхід до створення зображень. Із появою комп'ютерних технологій почало активно розвиватися цифрове мистецтво, що призвело до виникнення нового різновиду колажу – цифрового.

Проте, попри появу сучасних цифрових засобів, сама сутність техніки колажу залишається майже незмінною, змінюються лише її функції та сфери застосування. Колаж поширюється на різні види мистецтва: він використовується у графіці, живописі, фотомистецтві, знаходить відображення у станкових роботах, журнальній і книжковій графіці, графічному дизайні, фешн-ілюстрації, а також у скульптурі.

Цікаві автобіографічні історії в техніці колажу створює Ласло Антал, де він поєднує паперовий колаж з малюнком (рис. 26).

Рис. 26 Колажі Л. Антала

Серед різновидів колажу прийнято розрізняти такі:

1) декупаж – спосіб декоративного оздоблення, який передбачає покриття поверхні виробу паперовими фрагментами з малюнком чи орнаментом з подальшим лакуванням;

2) асамбляж – це об'ємна композиція, створена з різнорідних об'єктів, у якій використовують об'ємні елементи або цілі предмети як аплікативні деталі. Може доповнюватися фарбами, металом, деревом, текстилем та іншими матеріалами. По суті, асамбляж є тривимірною формою колажу;

3) аплікація – техніка, що полягає у розміщенні та приклеюванні (чи пришиванні) на фон окремо вирізаних частин з паперу, тканини, шкіри та інших матеріалів для створення зображення;

4) кіноколаж – об'єднання в одному фільмі фрагментів різних видів кіно: ігрового, документального та анімаційного;

5) монтаж (комп'ютерний колаж) – створення нового зображення або фотографії шляхом поєднання кількох окремих знімків, які можуть не бути безпосередньо пов'язаними між собою.

За способом створення зображення техніку колажу можна поділити на кілька основних видів:

1) *цифровий колаж* створюється за допомогою комп'ютерних програм і графічних редакторів. Він дозволяє поєднувати фотографії, текстури,

ілюстрації та інші елементи в єдине художнє зображення в цифровому форматі;

2) *оригінальний (традиційний) колаж* виконується вручну шляхом наклеювання вирізаних фрагментів з різних матеріалів (паперу, тканини, фотографій тощо) на основу;

3) *змішаний колаж* поєднує ручні (мануальні) та цифрові прийоми створення, коли частину елементів виконано фізично, а іншу оброблено або доповнено комп'ютерно.

За прийомами виконання колажі поділяються на:

1) *колаж-поєднання* (від фр. *coller* – «склеювати») – це технічний прийом в образотворчому мистецтві, коли зображення створюється шляхом додавання та поєднання різних матеріалів, фактур і зображень. Основою є принцип накладання;

2) *колаж-роз'єднання (деколаж)* (від фр. *décollage* – «відклеювання») – техніка, протилежна колажу, де художник видаляє або зриває частини зображення, створюючи нову композицію через принцип від'єднання.

Одним із найвідоміших різновидів деколажу є розірваний постер (*torn poster*), який уперше застосував італійський художник Міммо Ротелла (рис. 27).

Рис. 27 Розірваний постер Міммо Ротелла

Його метод полягав у тому, що кілька афіш наклеювали одна на одну, а потім частково виривали шари, відкриваючи фрагменти нижніх плакатів і створюючи несподівані художні ефекти.

Техніка колажу в навчанні технологій – це потужний метод, що поєднує різні матеріали (вирізки, фото, тканини) для розвитку творчості, уяви та комунікативних навичок учнів. Він допомагає візуалізувати ідеї, розуміти композицію та структуру виробу, створюючи як фізичні роботи з використанням різних матеріалів, так і цифрові проекти, сприяючи самовираженню та оволодінню візуальною мовою в дизайні, мистецтві та комунікаціях.

Можливості застосування техніки колаж на уроках технологій

– для дизайну та візуалізації ідей. Передбачає створення мудбордів, концепт-артів, візуалізація ідей для проєктів, реклами.

Мудборд (від англ. moodboard – дошка настрою) – це візуальна колекція або колаж із зображень, тексту, кольорів, шрифтів, текстур та інших елементів, що передають ідею, стиль, атмосферу чи концепцію майбутнього проєкту (дизайну, фотосесії, інтер'єру, брендингу, події), допомагаючи візуалізувати та узгодити бачення з іншими людьми (рис. 28).

Рис. 28 Приклад мудборду

Концепт-арт (Concept Art) – це вид образотворчого мистецтва, що створює візуальні ідеї та ескізи (персонажів, локацій, об'єктів, настрою) на початкових етапах розробки фільмів, відеоігор, анімації, коміксів, щоб передати загальне бачення проєкту та напрямок для подальшої роботи всієї команди (рис. 29). Це не готовий продукт, а візуальний прототип, що допомагає визначити стиль, атмосферу та ключові риси майбутнього твору, слугуючи основою для 3D-моделерів, аніматорів та інших фахівців.

Рис. 29 Приклад концепт-арту

– для проб власних сил у цифровому мистецтві. Передбачає використання програм на кшталт Google Фото для створення цифрових колажів із фотографій (рис. 30);

Рис. 30 Приклад фотоколажу

– для презентації результатів проєктної роботи (рис. 31). Передбачає створення презентації дослідження або ідеї, об'єднуючи текст, зображення та графіку;

Рис. 31 Приклад колажу для презентації результатів роботи

– для інтеграції з іншими шкільними предметами. Передбачає поєднання технологій з мистецтвом, музикою, літературою для глибшого розуміння теми (наприклад, колаж як культурний текст).

ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ РОБОТИ

1. Вибрати тему (ідею) колажу. Це може бути пейзаж, натюрморт, образ, настрої чи абстрактна композиція. Наприклад: «Осінній настрій», «Мрія», «Моє місто», «Кольори музики». Або скористатися ідеєю інтуїтивного колажу з додатку Г.

2. Підібрати матеріали для роботи згідно з ідеєю колажу.

3. Розробити ескіз (попередній задум). Замалювати ідею – легко окресли олівцем основні елементи композиції або визначити місце розташування головних частин майбутнього колажу.

4. Підібрати і вирізати (вирвати) зображення, фрагменти зображень, кольорові плями з журналів, газет, паперу, деталі, що підходять до теми колажу за формою, кольором чи настроєм.

5. Скомпонувати зображення на основі. Розкласти елементи на аркуші, не приклеюючи, створюючи гармонійну композицію, враховуючи рівновагу, контраст, ритм і колірну єдність тощо.

6. Приклеїти деталі колажу, рухаючись від заднього плану до переднього, розгладжуючи папір, щоб уникнути зморшок.

7. Оздобити колаж дрібними декоративними деталями: блискітками, шнурами, обвести контури фломастером або гелевою ручкою, додати надписи, тіні тощо.

8. Проаналізувати і оформити роботу. Оцінити, чи вдалося передати задум, які кольори та форми гармонують між собою.

9. Підписати роботу (назву, автора, дату) й за бажанням оформи в рамку.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ

1. У якій країні з'явилися перші композиції, подібні до техніки колажу?

2. Хто з художників уперше застосував техніку papier collé (паперовий колаж)?

3. Який вид колажу створюється за допомогою комп'ютерних програм і графічних редакторів?

4. Що є сутністю техніки деколажу (колажу-роз'єднання)?

5. Який художник уперше застосував техніку розірваного постера (torn poster)?

Практична робота № 5. Trash – art. Айріс-фолдинг

МЕТА: узагальнити знання про Trash – art, сформувані знання про техніку айріс-фолдинг; сформувані вміння створювати композицію в техніці айріс-фолдинг; розвивати просторову уяву, творче мислення, естетичний смак.

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: газети, журнали, інша друкована продукція з картинками, кольоровий або декоративний папір (глянцевий, фольга, обгортковий, крафт тощо); шаблон (схема айріс-фолдингу з нумерацією смужок); основа з картону із вирізаним віконцем (у формі серця, кола, листка, зірки тощо); ножиці або макетний ніж; клей або скотч; олівець, лінійка, стрічки, декоративні елементи (за бажанням).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Поруюючи круговерть марнотрагста. URL :

<https://sites.google.com/vspu.edu.ua/ecology/>

2. Що таке Айріс Фолдинг: секрети техніки та прості схеми для початківців. URL : https://candy-yarn.com.ua/ua/a506866-ghto-takoe-ajris.html?srsltid=AfmBOopZ9cUZ9Dv_8hZHHzMEoO8LaIWPFg8-jkIR0baBUIP8m61fzTQj

3. Майстер-клас в техніці Айріс-фолдинг «Повітряна куля». URL : <https://vseosvita.ua/library/embed/010059w0-144f.docx.html>

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОПІДГОТОВКИ

1. Опрацювати теоретичні відомості та рекомендовану літературу.

2. Дати усні відповіді на запитання.

– Які матеріали найчастіше використовують у Trash-art?

– Яке спільне між Trash-art і Айріс-фолдингом?

– Наведіть приклади виробів з паперу, виготовлених у техніці Trash-art.

– Назвіть правила гармонійного поєднання кольорів у виробках.

ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

Папір здається чимось звичним і непомітним у повсякденному житті. Але за кожним зошитом, чеком чи упаковкою стоять зрубані дерева, витрачена вода й електроенергія. Друге життя паперу – це не просто утилізація, а прояв свідомого ставлення до природи. Те, що людина вважає сміттям, може стати матеріалом для нових речей, творчих ідей чи освітніх потреб.

Значна частина паперу опиняється на звалищах лише тому, що людина не замислюється над його цінністю. За підрахунками, у тоннні побутових відходів міститься близько 20–40 % паперових залишків. Проте, коли папір змішується з іншим сміттям, переробити його стає практично неможливо. Саме тому так важливо сортувати й збирати макулатуру окремо.

Техніка «Айріс-фолдинг» ((ігіс – «райдужка», «райдужне складання») передбачає створення зображення шляхом наклеювання смужок кольорового

паперу (або інших матеріалів) під кутом у вигляді спіралі на виворітний бік силуету, вирізаного з картону (рис. 32).

Рис. 32 Техніка «Айріс-фолдінг»

Техніка виникла в Нідерландах (Голландії) у середині ХХ століття, коли майстри почали створювати об'ємні спіральні візерунки з кольорового паперу. Назва походить від подібності зображення до райдужної оболонки ока або до діафрагми фотоапарата.

«Райдужне складання» тільки здається складнішим, ніж є на справді, проте техніка вимагає уваги і охайності. Загалом, вона цікава для людей будь-якого віку, особливо подобається дітям, бо зображення, що отримується в результаті, є оригінальним, об'ємним, яскравим.

Спочатку для виготовлення робіт в техніці Айріс-фолдінг використовувалися смужки кольорового паперу, за допомогою яких можна отримати найнесподіваніші й оригінальні зображення. Сьогодні широке застосування під час створення робіт у цій техніці отримали також атласні стрічки, оксамитовий папір, подарунковий папір, кольоровий картон.

Зображення, виконані в техніці Айріс-фолдінг, є чудовою прикрасою для вітальних листівок, колажів, обкладинок для книг, закладок, записок і фотоальбомів (рис. 33).

Рис. 33 Приклади виробів в техніці Айріс-фолдінг

Послідовність виконання листівки в техніці Айріс-фолдінг

Роботу розпочинають із підготовки основи листівки. На лицьовій стороні картону наносять або обводять обраний контур зображення (серце, квітка, геометрична фігура тощо), після чого акуратно вирізають внутрішню

частину, утворюючи «віконце». Далі під вирізаний отвір із внутрішнього боку підкладають шаблон айріс фолдінгу, який фіксують тимчасово за допомогою скотчу.

Наступним етапом є підготовка паперових смужок. Кольоровий папір нарізають на однакові смужки та згинають їх уздовж навпіл, щоб утворився чіткий край. Далі починають викладати смужки відповідно до схеми: кожную смужку розміщують по черзі вздовж ліній шаблону, накладаючи їх у певній послідовності (за номерами або кольорами), фіксуючи клеєм або скотчем лише по краях.

Поступово смужки накладаються одна на одну, формуючи характерний закручений візерунок, що звужується до центру. Центральну частину (так зване «віконце») зазвичай закривають контрастним елементом (шматочком паперу, фольги або декоративною вставкою).

Після завершення викладання всієї композиції шаблон обережно знімають, а внутрішню сторону листівки закривають чистим аркушем паперу для акуратності. На завершальному етапі лицьову сторону листівки можна додатково оздобити написами, аплікацією, стрічками чи іншими декоративними елементами.

Особливості паперу для техніки Айріс-фолдінг

Вибір паперу є важливою умовою якісного виконання виробів у техніці Айріс-фолдінг, оскільки саме він визначає чіткість візерунка, акуратність згинів і загальний естетичний вигляд композиції. Передусім папір має бути достатньо тонким і гнучким, щоб легко складатися навпіл і щільно прилягати до основи без утворення зайвих складок. Оптимальним є папір середньої щільності (приблизно 70–100 г/м²), який добре тримає форму, але не створює надмірного об'єму при багатшаровому накладанні.

Для роботи часто використовують кольоровий офісний папір, папір для орігамі, пакувальний або спеціальний дизайнерський папір із різними фактурами та візерунками. Важливо, щоб папір мав рівномірне забарвлення або цікавий декоративний ефект, адже саме чергування кольорів і текстур формує характерний «спіральный» малюнок техніки. Використання паперу з принтами або градієнтами дозволяє досягти більш виразного художнього ефекту.

Окрему увагу слід приділити здатності паперу до згинання: він не повинен тріскатися на згині або втрачати колір. Глянцевий папір може створювати цікавий декоративний ефект, однак його складніше фіксувати, тоді як матовий папір є більш зручним у роботі. Для центральної частини композиції часто застосовують контрастні матеріали – фольгу, картон або папір із блискучою поверхнею.

Переваги техніки в навчанні технологій:

– розвиток дрібної моторики рук учнів. Виготовлення виробів в цій техніці передбачає виконання точних згинів та укладання смужок згідно з візерунком, що гарно тренує пальці;

- розвиток уваги учнів. Необхідність дотримуватися схеми укладання смужок паперу у визначеній послідовності покращує концентрацію уваги;
- екологічне виховання. Можливість використовувати старі журнали та пакувальний папір для виготовлення виробів;
- розвиток творчого мислення. Робота з кольором, формою та об'ємом гарно розвиває творче мислення;
- доступність техніки. Виготовлення виробів не потребує дорогого обладнання, лише папір, ножиці та клей.

ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ РОБОТИ

1. Підготувати шаблон. Для цього можна вибрати зображення з дод. Д, підібрати зображення самостійно або намалювати шаблон із пронумерованими ділянками, що утворюють спіраль. Кожен номер відповідає кольору або типу паперу.
2. Підготувати основу. Для цього на картоні намітити й вирізати віконце бажаної форми (згідно з обраним малюнком).
3. Нарізати папір на смужки шириною 2–3 см.
4. Кожну смужку зігнути уздовж навпіл. Це створить чітку лінію згину, яка додає об'єму та фактури.
5. Покласти основу з вирізаним віконцем лицьовим боком униз на шаблон.
6. Приклеювати смужки відповідно до нумерації на схемі згином до центру; кожен наступний шар накладається поверх попереднього, утворюючи спіраль.
7. Оформити центральну частину («зіницю»). У центр зображення приклеїти контрастний фрагмент паперу, блискучу фольгу, намистинку або декоративний елемент.
8. Коли всі смужки наклеєно, перевернути основу на лицьовий бік.
9. Прикрасити зображення рамкою, надписом або додатковим декором.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ

1. Чому важливо сортувати та збирати макулатуру окремо від іншого сміття?
2. Що таке техніка «Айріс-фолдінг» і як створюється зображення в цій техніці?
3. Звідки походить назва техніки «Айріс-фолдінг» і коли вона виникла?
4. Які матеріали можна використовувати для виготовлення виробів в техніці «Айріс-фолдінг» сьогодні?
5. Які основні переваги техніки «Айріс-фолдінг» у навчанні технологій?

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПРОЄКТУВАННЯ ВИРОБІВ В ЕТНІЧНОМУ СТИЛІ

Практична робота № 6. Розроблення творчого ескізу текстильного виробу в етнічному стилі

МЕТА: узагальнити знання про дизайн виробів в етнічному стилі, сформувані знання про особливості українського етнічного стилю в дизайні текстильних виробів; оволодіти вміннями створювати творчий ескіз текстильного виробу із використанням національних мотивів, орнаментів і кольорів.

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: альбом або аркуш формату А4, простий олівець, кольорові олівці або фломастери, лінійка, зразки орнаментів, ілюстрації українських вишивок, тканин, рушників.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Бондаренко О. С. Дизайн костюма та текстилю : підруч. Київ : Кондор, 2018. 272 с.
2. Бурда С. І. Етнографія народів України : навч. посіб. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2005. 400 с.
3. Горобець Л. Ф. Український традиційний народний одяг : монографія. Київ : НАМУ, 2018. 256 с.
4. Гринько Н. О. Орнамент: історія. Традиції. Сучасність : монографія. Харків : Фолюс, 2012. 324 с.
5. Куценко Н. І. Українське народне мистецтво : навч. посіб. Київ : Либідь, 2004. 320 с.
6. Масол Л. М., Бондарчук І. І. Композиція у декоративно-прикладному мистецтві : навч. посіб. Київ : Академія, 2015. 240 с.
7. Чепелик Г. В., Красовська М. І. Декоративно-прикладне мистецтво України : підруч. Київ : Вища школа, 2010. 360 с.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОПІДГОТОВКИ

1. Опрацювати теоретичні відомості та рекомендовану літературу.
2. Дати усні відповіді на запитання.
  - У чому полягає відмінність ескізу та творчого ескізу?
  - Наведіть приклади текстильних виробів.
  - Які риси етнічного стилю у виробках?

ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

Останнім часом виразно простежується прагнення українців звертатися до витоків, до того, що сприймається як більш природне й автентичне. Паралельно з цим відбувається розширення світогляду та з'являються нові можливості для міжетнічної й міжкультурної взаємодії в сучасному глобальному культурно-комунікаційному просторі. Ці процеси

зумовлені розвитком глобалізаційних тенденцій і активізацією культурних контактів на міждержавному рівні, що сприяє взаємовпливу різних культур та посиленню інтеграційних процесів.

У сучасних умовах, завдяки інтенсивному міжкультурному й міжетнічному спілкуванню, суттєво зростає значення етнічної складової в культурних і соціальних процесах. Відроджується інтерес до національної ідентичності, що, своєю чергою, породжує прагнення впроваджувати в повсякденне життя нові елементи побуту та принципи організації простору.

Етнодизайн – це творче використання елементів народного мистецтва, традицій, символів та орнаментів різних етносів у сучасному дизайні одягу, інтер'єрів, графіки та предметів побуту, що поєднує автентичність минулого з актуальними формами, створюючи глибокий зв'язок з національною культурою. Це не копіювання, а переосмислення народної спадщини для сучасних потреб, що підсилює ідентичність та духовну цінність.

Додатковим чинником популярності етнодизайну є його екологічна спрямованість, адже для оформлення етнічних інтер'єрів переважно застосовують натуральні матеріали – дерево, ротанг, шкіру, камінь, глину, метал, текстиль, підкреслюючи їхні природні властивості та фактуру.

Часто люди прагнуть висловити свою індивідуальність через створення оригінального та стильного одягу, унікальних прикрас і предметів інтер'єру в певному стилі.

Стиль – це образна система сталих засобів художньої виразності композиції мистецького твору, що відображає особливості якогось культурно-історичного періоду, напряму мистецтва або індивідуальної манери митця. Стиль виробу виражає взаємозв'язок між художнім образом і змістовою сутністю твору. У мистецтві цим поняттям позначають основні етапи та напрями його розвитку.

До *засобів художньої виразності* будь-якого твору належать елементи композиції (лінії, форма, колір, текстура, простір, матеріал тощо) та принципи композиції.

Пригадаємо принципи побудови композиції.

Принцип доцільності: композиція повинна створюватися з певною метою. Вона має так організувати форму, щоб успішно передавати заданий зміст, ідею.

Принцип цілісності (єдності): композиція повинна виглядати як єдине зв'язне ціле.

Умови дотримання цілісності:

– жодна частина композиції не може бути вилучена без шкоди для цілого;

– частини композиції не можна поміняти місцями без шкоди для цілого;

– жоден новий елемент не можна приєднати без шкоди для цілого.

Принцип співвідпорядкованості: елементи композиції повинні бути впорядковані за важливістю та змістом. У композиції завжди можна виділити

головне й другорядне, центр і периферію. Частини композиції мають бути неоднаковими за змістом і значенням. Субординація (співвідпорядкованість) – це впорядкованість елементів композиції та їхніх груп за важливістю й змістом.

Основні правила субординації в композиції: домінанта (композиційний центр) – те, що привертає увагу в першу чергу; акценти (другорядні елементи) підтримують головну ідею, але не перетягують увагу на себе; фон (периферія) створює середовище для головних елементів.

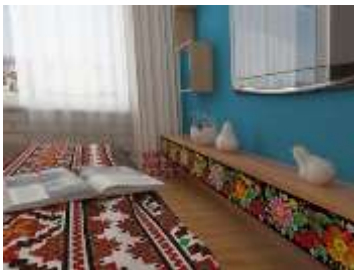
Субординація елементів задає послідовність у сприйнятті частин композиції. Один із прийомів створення субординації: елементи композиції займають площу, розмірну з їхнім значенням у композиції.

Принцип домінанти: у композиції повинне бути продумане місце домінанти. Домінанта – це значеннєвий центр композиції, де зав'язується основна дія, виникають основні зв'язки. Інша назва домінанти – сюжетнокомпозиційний центр. Існує ще й візуальний центр, з нього починається сприйняття роботи глядачем, саме він першим притягає погляд.

Принцип пропорційності: лінійні співвідношення елементів композиції повинні бути гармонійні й відповідати змісту. Лінійні співвідношення – це співвідношення розмірів предметів і їх частин – по відношенню один до одного, до всієї фігури в цілому й навколишньому простору. Пропорційність у композиції – це закономірність у лінійних співвідношеннях частин форми (за пропорцією «золотої» перетину).

Принцип рівноваги: повинен бути продуманий баланс елементів композиції. Рівновага (баланс) композиції – це збалансованість візуальних елементів форми щодо умовної осі форми (центру або площини). Вихідною точкою, що визначає рівновагу композиції, є оптичний центр. Він перебуває приблизно на одну восьму вище фізичного центру композиції. Рівновага – це баланс елементів ліворуч і праворуч від оптичного центру, а також зверху й знизу.

Останніми роками етнічні стилі стають дедалі популярнішими (рис. 34).

Український етностиль

Англійський етностиль

Африканський етностиль

Китайський етностиль

Рис. 34 Приклади етнічних стилів у виробках та інтер'єрі

Явище етнічного стилю виникло в результаті взаємодії різних культур у мультикультурному середовищі, де відбувався обмін традиціями та мистецькими впливами. Його поява тісно пов'язана з міграційними процесами та взаємозбагаченням національних культур. Головна риса цього стилю – неповторність і самобутність, що відображає дух, традиції та естетику певного народу.

Етнічний стиль суттєво впливає на сучасні модні тенденції. Сьогодні дизайнери активно впроваджують етнічні мотиви у свої колекції, підкреслюючи індивідуальність і культурну ідентичність людини. Такий підхід дозволяє поєднати автентичність із сучасністю, створюючи гармонійний і впізнаваний образ, у якому кожен може відчути власну унікальність.

Текстильні вироби – це товари, виготовлені з матеріалів, таких як тканина, трикотаж, неткані матеріали, пряжа та волокна. Сюди належить широкий спектр продукції, зокрема, одяг, килими, домашній текстиль (наприклад, рушники та серветки), а також матеріали для виробництва, як-от тканини, які використовуються для пошиття та оббивки меблів.

Текстильні вироби в етнічному стилі – це вироби з текстилю (одяг, предмети побуду, предмети декору), які відтворюють національні орнаменти, символіку та мотиви конкретного народу. Це можуть бути, наприклад, вишиті сорочки, килими з традиційними візерунками, штори та покривала з етнічними принтами або елементами розпису.

Для виготовлення текстильних виробів в етнічному стилі використовуються різні матеріали, найчастіше, натуральні тканини (бавовна, льон), шкіра, а також сучасні матеріали, наприклад, трикотаж.

Ознаки українського етнічного стилю включають використання натуральних матеріалів (дерево, камінь, льон, бавовна, шкіра), яскраві характерні кольори, традиційні орнаменти, в яких закладено глибокий символізм (геометричні, рослинні, зооморфні), ручну роботу, вишивку та специфічні аксесуари. В одязі це проявляється у вільному крої та характерних головних уборах і прикрасах, а в інтер'єрі – у використанні автентичних меблів, посуду та декору, що відображають культуру певного народу.

Приклади текстильних виробів в етнічному стилі (рис. 35): сучасний одяг, в якому використовуються елементи національного вбрання; бавовняний або лляний одяг з ручною або машинною вишивкою; вироби з трикотажу, прикрашені етнічними елементами, стрічками, тасьмою та принтами, вишивкою тощо; предмети декору для дому (килими з національними орнаментами; штори та покривала з етнічними мотивами); декоративні подушки; текстильні оберіги, наприклад, «мішечок достатку»).

Рис. 35 Приклади текстильних виробів в етнічному стилі

У сучасному українському й світовому дизайні одягу чітко простежується тенденція до активного переосмислення та інтеграції етнокультурної спадщини, передусім традиційного народного костюма й вишивки. Такий підхід не лише сприяє поширенню української культури, а й забезпечує створення оригінальних і конкурентоспроможних дизайнерських продуктів на міжнародному ринку (рис. 36).

Рис. 36 Трансформація українського національного орнаменту в сучасний дизайн

Народний костюм і надалі залишається важливим джерелом творчого натхнення для українських дизайнерів. Особливе значення в національному вбранні має вишивка, яка стала предметом ґрунтовного вивчення та художнього осмислення. Її естетична виразність, символічне наповнення й функціональна доцільність зумовлюють високу популярність у сучасному дизайні. Спектр застосування вишивки надзвичайно широкий – від точного відтворення етнографічних зразків до авторських трактувань орнаментів і технік.

В українському фешн-середовищі активно працюють бренди, що зробили етнічну стилістику основою своїх творчих концепцій. Зокрема, бренд *Vita Kin* переосмислює традиційні українські вишиті сорочки й сукні, поєднуючи автентичні орнаменти із сучасними силуетами та високоякісними натуральними тканинами, завдяки чому вишиванка набула статусу елемента високої моди (рис. 37).

Рис. 37 Вироби бренду Vita Kin

Бренд *Etnodim* зосереджується на створенні вишиванок для різних вікових і гендерних груп, використовуючи регіональні техніки вишивки з усієї України. Дизайнерка *Юлія Магдич* відома колекціями розкішного одягу, де українська вишивка поєднується з вишуканим кроєм, а бренд *Ksenia Schneider* інтегрує етнічні мотиви в урбаністичну стилістику (рис. 38).

Рис. 38 Вироби бренду Ksenia Schneider

Вагоме місце в українському фешн-дискурсі посідає творчість *Роксолани Богуцької*, яка звертається до карпатської орнаментики (мотиви борщівської та буковинської вишивки), поєднуючи її з нестандартним кроєм, художньою вишивкою та декором із бісеру й металу. Її колекції вирізняються ігровим осмисленням народних традицій і поєднанням етнічних елементів із актуальними модними тенденціями (рис. 39).

Рис. 39 Вироби бренду Роксолани Богуцької

Лілія Пустовіт, представниця київської школи моделювання, звертається до геометричних орнаментів Поділля та Вінниччини, трансформуючи їх у цифрові принти, що формують нову візуальну мову на перетині традицій і сучасних технологій, зокрема, у колекції *Urbanmosaic* (рис. 40).

Рис. 40 Вироби бренду *Лілії Пустовіт*

Олеся Теліженко в колекції «Дерево роду», створеній за мотивами рушників південно-східної Черкащини, використовує натуральні матеріали – льон і домоткане полотно (рис. 41). Вона поєднує вишивку з аплікацією, старовинними фактурними швами та кольоровими стрічками.

Рис. 41 Вироби бренду Олесі Теліженко. Колекція «Дерево роду»

Оксана Полонець також активно інтерпретує традиційні мотиви, створюючи вбрання в етнічному стилі, зокрема, весільні сукні, в яких історична форма гармонійно поєднується із сучасною естетикою. Її бренд здобув міжнародне визнання, репрезентуючи національні ідеї через домінуючу роль вишивки.

Варто відзначити й появу нових брендів, таких як *Varenyky Fashion* (рис. 42), які поєднують актуальні силуети з вишивкою на нетрадиційних матеріалах, зокрема, денімі. Це свідчить про трансформацію вишивки в межах сучасного дизайну та її адаптацію до новітніх текстильних і технологічних рішень.

Рис. 42 Вироби бренду *Varenyky Fashion*

Світова мода також виявляє інтерес до українських етнічних мотивів. У колекціях дизайнерів *Prabal Gurung*, *Gareth Pugh* та *Valentino* простежується переосмислення карпатської орнаментики й образів української жінки. Вишивка дедалі частіше фігурує як ключовий тренд у провідних модних виданнях, зокрема, *Vogue*. Водночас комерціалізація

етнічних мотивів порушує питання культурного запозичення, що потребують етичного й фахового осмислення.

Зростання інтересу до ручної праці, автентичності та унікальності сприяє інтеграції етнічного дизайну в глобальні тенденції сталого розвитку. Вишивка як ремісничє явище відповідає принципам *Sustainable Fashion*, адже ґрунтується на використанні натуральних матеріалів і довговічності виробів, що робить її привабливою для екологічно свідомої аудиторії.

ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ РОБОТИ

1. Розглянути приклади сучасних текстильних виробів в етнічному стилі (рушники, декоративні подушки, серветки, скатертини, елементи одягу).

2. Обрати етнічний стиль для своєї роботи: африканський, японський, скандинавський, марокканський, індійський, середземноморський, український, китайський тощо.

3. Проаналізувати зразки й визначити характерні риси обраного етнічного стилю: кольорова гама, орнаментальні мотиви, техніки оздоблення, характерні деталі оздоблення тощо (додаток Е).

4. Обрати один вид текстильного виробу для створення ескізу (наприклад, декоративна подушка, серветка, сумка, панно, скатертина, предмет одягу або елемент одягу).

5. Розробити ескіз. Намалювати контур виробу. Спроекувати розміщення орнаменту або декоративних елементів. Виконати ескіз в кольорі.

6. Письмово розкрити ідею ескізу. Записати назву виробу, джерело натхнення (регіональний орнамент, народна техніка тощо), чому обраний саме цей етностиль, його характерні особливості.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ

1. Що таке «стиль» у мистецтві та які його основні засоби художньої виразності?

2. Які чинники вплинули на виникнення етнічного стилю та в чому полягає його головна особливість?

3. Як етнічний стиль проявляється у сучасній моді та дизайні?

4. Які матеріали найчастіше використовуються для виготовлення текстильних виробів в етнічному стилі?

5. Назвіть основні ознаки українського етнічного стилю та наведіть приклади його використання в одязі чи предметах інтер'єру.

Практична робота № 7. Проектування інтер'єрних виробів в етностилі

МЕТА: сформувати знання про особливості етнічного стилю у дизайні інтер'єрних виробів; оволодіти вміннями проектування інтер'єрних виробів в етностилі.

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: альбом або аркуш формату А4, простий олівець, кольорові олівці або фломастери, лінійка, зразки виробів в етностилі.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Даниленко В. Я. Дизайн України у світовому контексті художньо-проектної культури ХХ століття (національний та глобалізаційний аспекти): дис. ... д-ра мистецтвознавства: 05.01.03 / Львів. нац. акад. мистецтв. Львів, 2006. 400 с.

2. Крилатова О. Вектори розвитку етностилію в сучасному дизайні. *Вісник Львівської національної академії мистецтв*. 2013. Вип. 24. С. 27.

3. Мачача Т. С. Проектування виробів в етностилі: навчальний посібник. Київ: КОНВІ ПРИНТ, 2021. 225 с.

4. Новосельчук Н.Є. Дизайн інтер'єру: навчальний посібник для студентів спеціальності 191 «Архітектура та містобудування» / за заг. ред. Н.Є. Новосельчук. Полтава: Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2020. 165 с.

5. Потрашкова Л. В. Основи композиції та дизайну. Навчальний посібник. Харків: Вид. ХНЕУ, 2007. 150 с. URL:

6. Хавхун Г. М., Гук Л. Й. Дизайн-проекування громадського інтер'єру: навч. посіб. Київ: Університет «Україна», 2023. 140 с.

7. Hall Dinah. *Ethnic by design*. / ed. by Catherine Rubinstein. Publisher, Rizzoli, 1992. 180 p.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОПІДГОТОВКИ

1. Опрацювати теоретичні відомості та рекомендовану літературу.
2. Дати усні відповіді на запитання.
  - Назвіть етапи проектування виробів?
  - Наведіть приклади виробів інтер'єрного призначення.
  - Які матеріали найчастіше використовуються для виготовлення виробів в етнічному стилі?
  - Яку роль відіграє декоративно-ужиткове мистецтво у становленні та розвитку етностилію в сучасному дизайн-проекуванні?

ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

Народний стиль в оформленні інтер'єру в різні періоди мав різні назви: фолк-етно, екзотичний стиль або просто етніка. Етнічний напрям сформувався ще багато століть тому й приніс у сучасну дизайнерську практику традиції та звичаї різних народів.

Етнічний стиль кожного народу є надзвичайно цінним культурним надбанням, що виконує просвітницьку функцію, сприяє формуванню духовності, моральних цінностей і естетичного світосприйняття, а також розвиває здатність людини до самопізнання й самовираження. Він віддзеркалює ідентичність народу, держави й особистості, їхню автентичність, вільне самовираження та прагнення до свободи. Щоб стати носієм і творцем етностилю в будь-якій сфері діяльності, необхідно глибоко пізнати історію та культуру свого народу, досягнути народні традиції й опанувати основи декоративно-ужиткового мистецтва.

Декоративно-ужиткове мистецтво виступає першоосновою формування етностилю, який розвивається через різноманіття матеріалів і технік, удосконалення форм, збагачення орнаментальних мотивів і колористичних рішень. Саме творче переосмислення народних мистецьких традицій як джерела ідей у дизайн-проектуванні нових виробів є ключовою умовою становлення й розвитку етнічного стилю.

Історія формування етностилю на території України має тисячолітне коріння і впродовж століть збагачувалася новими культурними надбаннями. Це безперервний процес розвитку духовної та матеріальної культури народу, його предметного світу й художніх форм.

Етностиль є проявом самотутності та художньо-образного бачення певного народу або культурного регіону світу, утіленого в створених предметах. Водночас він слугує основою для сучасного дизайн-проектування, підґрунтям розвитку духовно-матеріальної культури, а також стимулом для підприємницької діяльності й інноваційних процесів.

Інтер'єр, виконаний у народному стилі, дає змогу підкреслити національну ідентичність власників житла або ж наповнити осело елементами культури іншої країни, яка є близькою за духом і викликає відчуття комфорту. Такий стиль обирають як творчі особистості, мандрівники та поціновувачі давніх культур, так і люди, які цінують домашній затишок і теплу атмосферу. Народний стиль дозволяє оригінально декорувати приміщення, використовуючи образи й колористику рідної чи іншої культури.

Етнічні стилі різних народів істотно відрізняються між собою, адже вони відображають спосіб життя спільнот, їхні традиції й світогляд, що формуються під впливом географічного розташування, кліматичних умов та історичних чинників.

Сьогодні народний стиль має багато прихильників і застосовується не лише в житлових інтер'єрах, а й в оформленні ресторанів, магазинів, нічних клубів, освітніх та офіційних приміщень. У такому проектуванні дизайнер практично не обмежений у творчості та може використовувати широкий спектр художніх прийомів.

Художній прийом у дизайні – це специфічний інструмент або спосіб організації елементів (форми, кольору, композиції) для створення естетично виразного, гармонійного та функціонального образу виробу. До основних художніх прийомів належать симетрія, асиметрія, ритм, контраст, нюанс,

акцент, статика та динаміка. Вони допомагають структурувати об'єкт, забезпечуючи його цілісність та виразність.

У межах етнічного стилю виділяють три основні напрями: автентичну етніку, етнічний мікс і етнічні акценти.

Автентична етніка (рис. 43) передбачає максимально точно відтворення традиційного інтер'єру певної культури. Найчастіше цей підхід застосовують у тематичних ресторанах, кафе, музеях, хоча можливе його використання й у житловому просторі. Для цього необхідно детально вивчити особливості історичного інтер'єру: оздоблення поверхонь, меблі, предмети побуту.

Рис. 43 Автентична етніка

Етнічний мікс (рис. 44) ґрунтується на поєднанні мотивів різних культур і стилів. Без ґрунтового знання матеріалу та продуманої концепції таке поєднання може виглядати хаотично, тому розробка інтер'єру в цьому напрямі вимагає ретельного планування й гармонійного узгодження всіх елементів.

Рис. 44 Етнічний мікс

Найпростішим і найпоширенішим варіантом є використання *етнічних акцентів* (рис. 45). У цьому випадку народний стиль проявляється через

окремі декоративні елементи, що дозволяє впровадити етнічну тематику навіть у звичайному інтер'єрі без значних фінансових витрат і капітального ремонту.

Рис. 45 Використання етнічних акцентів в інтер'єру

За вдалого підходу інтер'єр в етнічному стилі створює атмосферу тепла й затишку, сприяє відпочинку та емоційному відновленню, дозволяючи зануритися в культурний простір обраної країни. Гармонійно оформлений простір підкреслює індивідуальність і творчий характер господаря.

В етнічних інтер'єрах традиційно використовують предмети побуту, декору та меблі, характерні для конкретної національної культури. Оскільки поняття «етнічний стиль» є досить широким, у кожному випадку доцільно говорити про конкретний стильовий напрям.

Умовно популярні етнічні напрями поділяють на три рівні залежно від масштабу культурно-регіональних ознак.

Перший рівень охоплює загальноцивілізаційні стилі, такі як європейський, східний, африканський, південноамериканський або австралійський.

Другий рівень визначається історико-культурними регіонами: арабський, середземноморський, скандинавський, колоніальний, азійський.

Третій рівень пов'язаний з конкретними народами або етносами, зокрема, єгипетським, марокканським, китайським, японським, індійським, мексиканським, французьким чи голландським стилями.

Важливо враховувати, що основою багатьох етнічних стилів є інтер'єри, притаманні відповідним народам у давні історичні періоди. Так, наприклад, єгипетський стиль відтворює культурну спадщину Стародавнього Єгипту і не має прямого зв'язку із сучасною культурою цієї країни.

Попри домінування в сучасному дизайні високотехнологічних і урбаністичних рішень, народний стиль залишається популярним як в Україні, так і за її межами. Його самобутність і особлива атмосфера роблять цей напрям привабливим для створення автентичних, комфортних і гармонійних інтер'єрів.

Використання народного стилю в інтер'єрному просторі є доволі складним з погляду практичної реалізації. Воно потребує зваженого й уважного підходу, адже простого застосування окремих кольорів або форм

недостатньо. Для створення цілісного й завершеного образу необхідно вводити в інтер'єр комплекс елементів, притаманних певній культурі, та виокремлювати її найбільш характерні риси.

Оформлення приміщень у народному стилі значною мірою визначається географічним і культурним контекстом. Так, для французького чи середземноморського інтер'єру доречним є використання декоративних виробів – масок, статуєток, вишивок, різьблення, керамічного посуду, килимів та інших предметів, здатних передати національний колорит і культурну самобутність.

У народному стилі традиційно застосовують матеріали природного походження, а також вироби ручної роботи, допускаючи при цьому якісні стилізовані копії. Для ненав'язливого введення етнічних мотивів у простір декоративні предмети доцільно розміщувати на фоні стримано оформлених стін – дерев'яних, оштукатурених, побілених або пофарбованих у світлі пастельні відтінки.

Вагому роль в етнічному інтер'єрі відіграє текстиль: оббивка меблів, покривала, пледи, килими, доріжки та декоративні подушки, оздоблені орнаментами з національними мотивами (рис. 46). Саме текстильні вироби часто стають носіями етнічної образності й завершують композицію простору.

Рис. 46 Текстиль з національними мотивами

Слід враховувати, що в основі етнічного інтер'єру зазвичай лежить не буквально відтворення сучасного побуту певного народу, а художнє осмислення ідей, характерних для його давніх історичних періодів. Так, єгипетський стиль передбачає використання символіки та предметів, пов'язаних із культурою Стародавнього Єгипту, а австралійський – звернення до знакових мотивів культури аборигенів, близьких за стилістикою до африканських традицій.

Необхідною умовою застосування народного стилю є дотримання гармонії. Не варто перенасичувати простір національними елементами – достатньо кількох продуманих акцентів. Особливо обережно слід поєднувати етнічний декор із сучасними меблевими гарнітурами, щоб уникнути стилістичного дисонансу.

У разі введення в інтер'єр предметів з національним колоритом важливо відповідально ставитися до їх вибору. Деякі елементи – маски, символи, ієрогліфи – можуть мати специфічне сакральне або енергетичне значення, тому перед їх використанням необхідно з'ясувати походження й смислове навантаження таких речей.

Водночас створення виразного етнічного інтер'єру не обов'язково потребує повної реконструкції приміщення. Часто достатньо доповнити загальну концепцію декору окремими характерними деталями, використати натуральні матеріали та вдало підібрані стилістичні акценти, щоб досягти бажаного результату.

Будь-яка проектна діяльність розпочинається з *етапу передпроектної підготовки*, головним елементом якої є розроблення детального технічного завдання. Уміння складати такий документ є обов'язковим для кожного дизайнера. Технічне завдання передбачає систематизацію інформації, отриманої від замовника, і містить загальні побажання щодо стилістики майбутнього проекту, функціонального призначення приміщень, технічних вимог та інших важливих аспектів. Чим повніше й точніше сформульоване технічне завдання, тим менше труднощів і запитань виникає на стадії проектування.

Отже, розроблення інтер'єру в народному стилі потребує комплексного й всебічного підходу, що поєднає два взаємопов'язані напрями: художньо-естетичний і технічний. До художньо-естетичного аспекту належать вибір конкретного стилю, його культурно-історичне дослідження, аналіз емоційно-психологічного сприйняття обраної стилістики споживачами, визначення характерних візуальних ознак і декоративних елементів стилю, а також встановлення рівня й глибини опрацювання народного стилю в інтер'єрі. Технічний аспект охоплює детальне вивчення приміщення: його функціонального призначення, орієнтовної кількості користувачів, точних вимірів, особливостей освітлення, зонування, систем вентиляції, опалення та інших інженерних параметрів. Обидва напрями мають розвиватися паралельно, взаємодоповнюючи й коригуючи один одного.

Художньо-естетичний етап починається з вибору етностилу, який відповідає уподобанням замовника, після чого визначаються його найхарактерніші риси. Насамперед увагу слід зосередити на емоційних враженнях, які викликає або має викликати та чи інша культура: це може бути стримана простота й лаконічність або, навпаки, розкіш і багатство; витонченість і романтизм чи суворість форм; атмосфера затишку й комфорту або аскетизм і мінімалізм. У процесі аналізу та подальшого проектування важливо враховувати рівень психологічного комфорту майбутніх користувачів простору, їхні індивідуальні особливості та можливі емоційні стани, які формуватиме інтер'єр.

Наступним кроком є теоретичне дослідження природних та історичних умов існування відповідної культури чи етносу. Саме вони часто визначають характер емоційного впливу культурних артефактів на людину.

Далі здійснюється аналіз візуальних характеристик, притаманних мистецьким виробам обраної культури: графічних форм, конструктивних особливостей, співвідношення чітких і плавних ліній, домінуючих форм, ступеня декоративності, типових кольорів, колористичних схем і тональних поєднань. Важливими є також параметри внутрішнього простору – пропорції приміщення, висота стель, рівень освітленості.

Не менш значущими складовими інтер'єру є меблі, піч або камін, декоративні елементи, освітлювальні прилади, вікна, двері та інші конструктивні й функціональні компоненти. На цьому етапі важливо визначити домінантні об'єкти, особливості їх розміщення та символічне значення.

Після всебічного аналізу стилістичних особливостей доцільно сформулювати стислий узагальнений опис характерних рис обраного стилю. Порівняння окремих ознак, виявлення їх взаємозв'язків і формування аналітичних висновків дають змогу створити цілісне уявлення про стилістику інтер'єру. Саме на основі таких узагальнень можливе подальше розглядання й порівняння характерних рис інтер'єрів різних народів і культур світу.

ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ РОБОТИ

1. Обрати етнічний стиль, який Вас цікавить. Записати його назву в зошит.
2. Проаналізувати особливості обраного етнічного стилю, визначити характерні орнаменти, кольорову гаму, матеріали та символіку, притаманні цьому стилю.
3. Обрати вид інтер'єрного виробу для проектування (декоративна панель, світильник, настінна прикраса, текстильний елемент, декоративна полиця тощо) та письмово обґрунтувати його функціональне призначення в інтер'єрі.
4. Визначити конструкцію виробу, продумати матеріали та підібрати техніки оздоблення, що відповідають обраному етностилю й умовам використання в інтер'єрі.
5. Розробити ескіз інтер'єрного виробу з урахуванням принципів композиції, пропорцій, ритму та гармонійного поєднання етнічних мотивів із сучасними формами. Замалювати ескіз вручну або за допомогою комп'ютерних програм.
6. Письмово описати особливості конструкції виробу, обрані матеріали для його виготовлення, ідею обраного оздоблення.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ:

1. Які назви мав народний стиль в оформленні інтер'єру в різні історичні періоди та як сформувався етнічний напрям у дизайні?
2. У чому полягає культурна й виховна цінність етнічного стилю для формування духовності, моральних цінностей і національної ідентичності особистості?

3. Які основні напрями етнічного стилю виділяють у сучасному інтер'єрному дизайні та в чому полягають їхні відмінності?

4. Які матеріали, декоративні елементи та засоби художньої виразності є характерними для оформлення виробів в етностилі?

5. Які етапи та складові художньо-естетичного й технічного підходів необхідно враховувати під час проєктування інтер'єру в етнічному стилі?

Практична робота № 8. Виготовлення іграшки або оберега в етностилі

МЕТА: узагальнити знання про етностиль у дизайні виробів, про прийоми складання композиції, знання про народні іграшки та обереги; оволодіти вміннями виготовляти іграшки або обереги в етностилі.

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: обладнання, інструменти, матеріали згідно з обраним виробом.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Герус Л. Українська народна іграшка. Київ: Балтія-друк, 2007. 64 с.
2. Крилатова О. Вектори розвитку етностилю в сучасному дизайні. *Вісник Львівської національної академії мистецтв*. 2013. Вип. 24. С. 27.
3. Мачача Т. Етностиль як основа дизайнпроекування нових виробів учнями профільної середньої технологічної освіти. *Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми сучасного дизайну»*. URL : https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/16172/1/APSD2020_V2_P311-314.pdf
4. Мачача Т. С. Проекування виробів в етностилі: навчальний посібник. Київ: КОНВІ ПРІНТ, 2021. 225 с.
5. Найден О. Українська народна іграшка. Історія. Семантика. Образна своєрідність. Функціональні особливості. Київ: АртЕк, 1999. 255 с.
6. Разбіцька В.В. Український обєріг Методичний посібник Майстер-класи з виготовлення обєрігів. Житомир, 2021. URL : <https://nmc.zt.ua/wp-content/uploads/2022/09/%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9-%D0%BE%D0%B1%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B3.-%D0%9C%D0%B0%D0%B9%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%80-%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D1%81%D0%B8.pdf>

ЗАВДАННЯ ДЛІА САМОПДГОТОВКИ

1. Опрацювати теоретичні відомості та рекомендовану літературу.
2. Дати усні відповіді на запитання.
  - Яку роль виконують іграшки в етностилі в традиційній культурі народу?
  - З яких матеріалів виготовлялися традиційні етнічні іграшки в Україні, і яке символічне значення вони мали?
  - Яку виховну функцію виконували народні іграшки в розвитку дітей?

ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

Іграшки в етностилі є важливою складовою традиційної культури народу та відображають його світогляд, естетичні уявлення й систему цінностей. Вони формувалися в тісному зв'язку з побутом, віруваннями й обрядами, виконуючи не лише розважальну, а й виховну, символічну та обрядову функції. Через прості форми та узагальнені образи народні іграшки передавали уявлення про навколишній світ і місце людини в ньому.

Як різновид декоративно-ужиткового мистецтва народна іграшка охоплює різноманітні за формою та змістом твори, виготовлені з природних, екологічно чистих і безпечних для здоров'я матеріалів, у яких гармонійно поєднуються художня виразність і практичне призначення. Зміст у ній передається лаконічними засобами, через узагальнений, символічний образ, що в невеликому об'ємі досягає максимальної виразності та водночас зберігає функціональну доцільність. Особливу цінність народної іграшки становить сам творчий задум, який є і процесом, і результатом діяльності майстра. Формування й розвиток художніх традицій народної іграшки залежали від природно-географічних умов, рівня соціально-економічного розвитку, а також контактів з іншими етнографічними групами та народами.

Традиційні етнічні іграшки виготовлялися переважно з природних матеріалів, доступних у конкретному регіоні: дерева, глини, тканини, соломи, лози, вовни. Вибір матеріалу визначався як практичними міркуваннями, так і символічними значеннями, адже кожний матеріал асоціювався з певними силами природи. Ручна праця майстра надавала іграшкам унікальності та неповторності.

Іграшки в етностилі виконували важливу виховну функцію, сприяючи формуванню моральних цінностей, працелюбності та поваги до традицій. Через гру діти засвоювали соціальні ролі, норми поведінки та уявлення про добро і зло. Таким чином, народна іграшка була ефективним засобом народної педагогіки.

Колористика етнічних іграшок зазвичай стримана й базується на природних барвниках. Переважають червоний, чорний, жовтий, білий та зелений кольори, кожен з яких має символічне значення. Гармонійне поєднання кольорів формує цілісний художній образ і передає національний колорит.

Одними з найдавніших в Україні є глиняні іграшки, осередки виготовлення яких існували на Поділлі, Полтавщині, Слобожанщині, Опішні, Косові та інших регіонах. Свищики (рис. 47, 48) у формі птахів, коней, кіз або фантастичних істот поєднували ігрове призначення з магічною символікою.

Рис. 47 Свищики (майстер А. Філозоф)

Рис. 48 Приклади свищиків

Звук свищика асоціювався з пробудженням природи, весною та оновленням життя, а самі іграшки часто використовувалися під час календарних обрядів.

Лялька-мотанка (рис. 49) посідала особливе місце в традиційній українській культурі. Вона виконувала функцію родинного оберега, символізувала безперервність роду, жіноче начало та гармонію між людиною і світом. Кожен елемент ляльки (колір тканини, спосіб намотування, орнамент) мав сакральне значення. Такі ляльки не призначалися лише для гри, а часто зберігалися в оселі як символ захисту та добробуту.

Рис. 49 Лялька-мотанка

Дерев'яні народні іграшки (рис. 50) були поширені в лісистих регіонах України, зокрема, в Поліссі та в Карпатах. Їх виготовляли з м'яких порід дерева, використовуючи прості інструменти. Особливої популярності набули рухомі іграшки – деркачі, тріскачки, «крутилики», які знайомили дітей з принципами механіки та причинно-наслідковими зв'язками. Такі вироби сприяли розвитку дрібної моторики, координації рухів і пізнавальної активності.

Рис. 50 Дерев'яні народні іграшки (майстер Ігор Білевич)

Важливою групою українських народних іграшок є іграшки з тканини, соломи та трав (рис. 51). Солом'яні ляльки, звірята або фігурки людей часто створювалися після жнив і мали обрядове значення, пов'язане з культом родючості. Їхня форма була узагальненою, а декоративність досягалася завдяки природній фактурі матеріалу та простим конструктивним прийомам.

Рис. 51 Іграшки з соломи та трав

Через гру з народною іграшкою діти засвоювали уявлення про родинні ролі, працю, традиційні ремесла й моральні цінності. Іграшка виступала своєрідним засобом народної педагогіки, формуючи в дитини почуття приналежності до рідної культури, повагу до праці та естетичний смак.

У сучасних умовах іграшки в етностилі набувають нового значення, поєднуючи традиції з сучасним дизайном. Майстри та дизайнери активно переосмислюють народні форми, адаптуючи їх до потреб сьогодення. Такі вироби стають не лише дитячими іграшками, а й декоративними об'єктами та сувенірами.

Зростання інтересу до етнічних іграшок пов'язане з прагненням суспільства зберігати культурну спадщину й національну ідентичність. Вони широко використовуються в освітньому процесі, музейній діяльності, арттерапії та інклюзивному навчанні, сприяючи емоційному розвитку та культурній обізнаності дітей і дорослих.

Оберег – це невеликий предмет, який люди здавна носили із собою з метою захисту. Вони мали важливе значення в житті людини, адже з ними пов'язували надії на безпеку й добробут: обереги заспокоювали душу, впливали на уяву, налаштовану на містичне сприйняття світу, та слугували захистом усього найдорожчого.

До оберегів зараховували наузи, нав'язи, амулети, що наприкінці XIX – на початку XX століття ще активно використовувалися в народній лікувальній практиці. Наузи та нав'язи – це різновиди традиційних оберегів, поширених в українській та ширшій слов'янській культурі, пов'язані з віруваннями у захисну силу вузлів, ниток і зав'язувань.

Наузи (рис. 52) – це оберегові вузли або вузликові плетіння, зав'язані на нитках, мотузках чи ремінцях. Їх виготовляли шляхом послідовного зав'язування вузлів, кожен з яких мав символічне значення. Вважалося, що наузи «зв'язують» хвороби, нещастя або злі сили, не дозволяючи їм впливати на людину. Наузи носили при собі, прикріплювали до одягу або зберігали в оселі, особливо в лікувально-обрядовій практиці та народній медицині. Технологія виконання наузів подана в додатку Є.

Рис. 52 Наузи

Нав'язи (рис. 53) – це обереги у вигляді стрічок, ниток, мотузок або тканинних смужок, які нав'язували на тіло, одяг, волосся, руку, шию чи на предмети побуту. Їхнє призначення полягало в охороні людини від «лихого ока», хвороб і негативної енергії. Найчастіше використовували червоні нитки або тканини, що символізували життя, кров і захист.

Рис. 53 Нав'язи

Протягом століть обереги передавалися від покоління до покоління, поступово набуваючи усталених побутово-традиційних форм. Особливо яскраво це виявлялося в прикрасах, оздобленні та вишивці. Такі елементи, як корали, каблучки, вінки, а також вишиті узори на подолі сорочок і блуз, рукавах чи комірах, виконували не лише декоративну функцію, а передусім створювали своєрідне охоронне коло, покликане захистити людину від злих сил.

Вагоме значення мали колірна гамма й орнаментика, крій одягу, форма та спосіб носіння прикрас. З метою захисту від «лихого ока», впливу «нечистої сили», навіювань, хвороб і різноманітних негараздів люди широко застосовували оберегові елементи. Саме цим уявленням і традиціям присвячено подальший виклад.

Обереги в етностилі є важливим елементом традиційної культури, що поєднує в собі художню форму, символічний зміст і світоглядні уявлення народу. В українській традиції обереги виконували захисну, охоронну та сакральну функції, слугуючи засобом духовного захисту людини, оселі та родини від негативних впливів. Їх виготовляли з природних матеріалів і наділяли особливими знаками та символами, що мали магічне значення.

Значущими були обереги з рослинних матеріалів (трав, соломи, колосків, часнику, калини). Такі вироби тісно пов'язувалися з аграрним календарем і природними циклами (рис. 54). Наприклад, дідух як різновид оберега символізував зв'язок поколінь, родинну пам'ять і шанування предків. Рослинні обереги часто розміщували в оселі або використовували під час святкових і обрядових дійств.

Рис. 54 Обереги з рослинних матеріалів

Велику роль відігравали обереги з металу й дерева. Підкови, хрестики, різьблені символи сонця, дерева життя, птахів чи тварин вважалися знаками захисту й сили. Дерево як матеріал сприймалося як живе начало, що поєднує небесний, земний і підземний світи, тому дерев'яні обереги були особливо поширеними в побуті.

Орнамент у етностильових оберегах мав не декоративний, а передусім символічний характер. Геометричні знаки, солярні мотиви, ромби, хрести, спіралі та хвилясті лінії уособлювали рух сонця, життєву енергію, родючість і безперервність буття. Колористика також була знаковою: червоний колір означав життя й захист, білий – чистоту та світло, чорний – землю й стабільність.

Обереги супроводжували людину на різних етапах життя – від народження до зрілості. Їх дарували на весілля, хрестини, новосілля, під час важливих життєвих подій. Таким чином оберег виконував не лише індивідуальну, а й соціально-культурну функцію, зміцнюючи родинні та громадські зв'язки.

В українській традиції особливим жіночим оберегом здавна вважався вінок (рис. 55). Із найдавніших часів український вінок був невід'ємною

складовою національного костюма та мав глибоке символічне значення. Його сприймали як знак вічного кохання, безперервності роду та життєвої сили. Для дівчини вінок уособлював її красу, чистоту й честь.

Рис. 55 Вінок

Українські віночки використовували не лише як прикрасу, а й як потужний захисний засіб. Їх зберігали на горищах або вішали на дерева для захисту оселі від блискавки, клали під перший сніг задля доброго врожаю, підкладали в гнізда квочок, щоб забезпечити плодючість, а також клали в колиску немовлят як оберіг. Вінки ховали під одягом для захисту від злих сил, розвішували в полі чи на городі, а прибиті до дверей оселі, за народними віруваннями, дарували всій родині здоров'я на цілий рік.

Як головний убір дівочий вінок традиційно плели з дванадцяти живих квітів, кожна з яких виконувала символічну та оберегову функцію. До вінка вплітали полин – головну захисну траву, буркун як знак вірності, а також листя дуба, що символізувало силу й мужність. Найсильнішим оберегом вважався барвінок – символ безсмертя душі, кохання та дівочої вроди. Водночас існувала сувора заборона на використання «нечистого» зілля, зокрема вовчих ягід, папороті чи дурману. Також неприпустимою під час плетіння вінка вважалася присутність хлопців, адже цей процес мав сакральний, суто жіночий характер.

Нагрудні прикраси мають глибоке історичне коріння й відомі ще з часів Київської Русі. Відомості про них дійшли до нашого часу завдяки археологічним знахідкам, писемним джерелам і зображенням на фресках. У давнину люди наділяли нагрудні, скроневі прикраси та підвіски особливою магічною силою. Бронзові й срібні амулети використовували для оздоблення головного вбрання та зачіски, вірячи, що вони здатні захищати від злих сил і зурочень.

Особливе значення мало намисто (рис. 56), яке виконувало не лише декоративну, а й оберегову функцію. Воно символізувало здоров'я, життєву енергію та дівочу красу. Намиста виготовляли з різноманітних матеріалів, вони відрізнялися формою, розмірами й кольоровою гамою.

Найпоширенішим був червоний колір, що у народній традиції асоціювався зі сміливістю, відвагою, любов'ю та невичерпною силою життя. За формою намисто нагадувало замкнуте коло або вінець – символи, відомі з давніх ритуальних знаків, зокрема, безкінечників, які широко представлені в традиційних писанкарських орнаментах.

Рис. 56 Намисто

Найпоширенішим видом народного декоративного малярства в Україні був настінний розпис, що формувався впродовж тисячоліть. Його виникнення тісно пов'язане зі світоглядом етносу, уявленнями про природу та наділенням зображень символічним змістом. Спочатку настінний розпис виконував функцію своєрідного оберега, у якому використовували магічні знаки та аграрно-побутові символи. З часом сакральне значення цих зображень поступово втрачалося, натомість розвивалося орнаментальне й декоративне трактування традиційних мотивів, наповнене передусім естетичним змістом. Уже з XIX століття настінний розпис утверджується переважно як засіб художнього оздоблення інтер'єру та декоративного оформлення житлового простору.

У сучасному етнотдизайні обереги набувають нових форм, поєднуючи традиційну символіку з сучасними художніми рішеннями. Вони використовуються в декоративно-ужитковому мистецтві, дизайні інтер'єру, ювелірних виробках, авторських аксесуарах і сувенірній продукції. Попри зміну контексту, основна ідея оберега – збереження духовних цінностей і національної ідентичності – залишається незмінною.

ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ РОБОТИ

1. Розглянути приклади народних іграшок (лялька-мотанка, солом'яна іграшка, тканинна лялька, дерев'яна фігурка тощо), звернути увагу на форму, матеріали, колористику та символіку іграшки.

2. Обрати тип іграшки, визначити її призначення (ігрове, декоративне, оберегове), продумати загальний образ відповідно до традицій української культури. Або скористатися інструкційною картою з додатку Ж.

3. Записати в зошиті назву виробу, техніку його виконання та призначення виробу.
4. Виконати ескіз іграшки.
5. Підібрати природні матеріали та необхідні інструменти для виготовлення виробу, враховуючи екологічність і безпечність.
6. Виготовити виріб.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ

1. Яке значення мала лялька-мотанка в українській культурі і що символізував кожен її елемент?
2. Які обереги використовувалися в українській традиції і яке їх основне призначення?
3. Що символізував дівочий вінок, які матеріали та квіти використовували для його плетіння, і які правила дотримувалися під час створення?
4. Як обереги та символічні прикраси інтегруються в сучасний етнодизайн, і що залишається головною ідеєю їх використання?

ПІДСУМКОВЕ ТЕСТУВАННЯ

1. Що означає термін «декоративно-ужиткове мистецтво»?

- а) мистецтво, призначене для створення виробів, які несуть естетичне задоволення;
- б) мистецтво, яке поєднує у výroбах естетичні та практичні функції;
- в) мистецтво, призначене для створення виробів лише з природних матеріалів;
- г) мистецтво, призначене для створення виробів для оздоблення інтер'єру.

2. У чому полягає основна відмінність традиційних технік декоративно-ужиткового мистецтва від сучасних?

- а) традиційні техніки передбачають використання лише дорогих матеріалів для виготовлення виробів;
- б) сучасні техніки зберігають у výroбах лише орнаментальні форми;
- в) традиційні техніки передаються з покоління в покоління, сучасні – поєднують традиції та інновації;
- г) вироби в сучасних техніках виконуються виключно вручну.

3. Яка з наведених технік належить до сучасних технік обробки паперу?

- а) печворк;
- б) оригамі;
- в) кінусайга;
- г) торцева мозаїка.

4. Паперопластика – це техніка, що передбачає:

- а) ліплення з полімерної глини;
- б) виготовлення інтер'єрних квітів із фоамірану;
- в) конструювання об'ємних форм шляхом механічної обробки паперу;
- г) декорування тканин кольоровими нитками.

5. Яка техніка заснована на наклеюванні паперу в кілька шарів?

- а) айріс-фолдінг;
- б) декупаж;
- в) пап'є-маше;
- г) квілінг.

6. Яка з наведених технік належить до сучасних технік обробки текстилю?

- а) матчворк;
- б) ізонитка;
- в) рельєфна мозаїка;
- г) айріс-фолдінг.

7. Кінусайга – це техніка, яка передбачає:

- а) вишивання картин технікою хрест;
- б) виконання аплікацій із шовкових шматочків без шиття;
- в) створення орнаментів з дерев'яних пластин;
- г) скручування паперових смужок.

8. До сучасних технік обробки деревини належить:

- а) торцева мозаїка;
- б) квілінг;
- в) печворк;
- г) ізонитка.

9. Яка техніка належить до сучасних «пластичних» технік?

- а) айріс-фолдінг;
- б) ліплення з полімерної глини;
- в) панчішно-скульптурна техніка;
- г) декупаж.

10. Який матеріал використовують у техніці виготовлення виробів із фоамірану?

- а) картон і папір;
- б) деревина та шпон;
- в) синтетичний матеріал, схожий на замшу;
- г) полімерна глина.

11. Яка особливість створення ескізів виробів у XXI столітті є характерною?

- а) використання виключно олівцевих ескізів без цифрової обробки;
- б) поєднання ручного ескізування з цифровими інструментами;
- в) заборона використання мобільних пристроїв під час ескізування;
- г) використання лише графічних планшетів професійного рівня.

12. Яку функцію виконує штучний інтелект під час створення ескізів виробів?

- а) повністю замінює творчу роботу учня;
- б) допомагає генерувати варіанти зображень на основі ідеї;
- в) створює ескізи лише у форматі 3D;
- г) автоматично друкує готові креслення.

13. Який підхід називають гібридним у процесі створення ескізів?

- а) коли ескіз повністю виконується в Adobe Illustrator;
- б) коли ескіз виконується вручну, а потім оцифровується та редагується;

- в) коли малюнок створюється без використання будь-яких цифрових технологій;
- г) коли ескіз створюється лише за допомогою AI-генераторів.

14. Який інструмент AutoDraw пропонує покращені варіанти намальованої форми?

- а) Select & Move;
- б) AutoDraw (олівець з іскрою);
- в) Text Tool;
- г) Color Fill.

15. Який формат файлу можна завантажити після завершення роботи в AutoDraw?

- а) тільки .pdf;
- б) .png;
- в) .svg;
- г) .psd.

16. Який тип генерації потрібно обрати у Firefly для створення ескізу за текстовим описом?

- а) Text to Image;
- б) Generative Recolor;
- в) Text Effects;
- г) Generative Fill.

17. Що рекомендовано зазначати в полі Prompt у Firefly?

- а) мінімальний опис завдання одним словом;
- б) детальний опис ескізу майбутнього виробу;
- в) тільки технічні параметри виробу без художнього опису;
- г) випадкові ключові слова для тестування алгоритму.

18. Яка можливість Firefly допомагає видалити або додати елементи в ескізі?

- а) Text Effects;
- б) Generative Fill;
- в) Recolor;
- г) Line Tool.

19. Який інструмент допомагає змінювати кольорову гаму ескізу у Firefly?

- а) Generative Recolor;
- б) AutoDraw Suggestion;
- в) Moodboard Tool;
- г) Sketch Modifier.

20. Для чого застосовують 3D-моделювання після створення ескізу?

- а) щоб виконати друк виробу без перевірки;
- б) щоб переглянути модель виробу в просторі до його виготовлення;
- в) щоб автоматично генерувати текстури деревини;
- г) щоб замінити ручне креслення технічними схемами.

21. Яке визначення упаковки подано в Національному стандарті України?

- а) це декоративний елемент товару для привертання уваги покупця;
- б) це засіб або система засобів для захисту продукції від пошкоджень, втрат і забруднень;
- в) це будь-який контейнер, виготовлений із картону чи пластику;
- г) це рекламний носій, призначений для інформування покупця.

22. Яку функцію виконує етикетка на товарі чи упаковці?

- а) декоративну без інформаційного змісту;
- б) маркетингову без практичного значення;
- в) інформаційну, естетичну та маркетингову одночасно;
- г) функцію захисту товару від пошкоджень.

23. Чому сучасна упаковка вважається ефективним засобом комунікації зі споживачем?

- а) тому що майже не впливає на рішення про покупку;
- б) тому що сприймається як прихована реклама;
- в) тому що не асоціюється з прямою рекламою та формує емоційний зв'язок;
- г) тому що містить технічну інформацію.

24. Яку роль етикетка відіграє у формуванні бренду?

- а) не має жодного стосунку до іміджу компанії;
- б) допомагає передати цінності компанії та створити впізнаваний образ;
- в) замінює упаковку та виконує її функції;
- г) використовується лише в мережах самообслуговування.

25. Яке головне завдання упаковки з точки зору маркетингу?

- а) приховати інформацію про товар;
- б) створити максимально простий вигляд продукту;
- в) донести переваги продукту та підкреслити його унікальність;
- г) зменшити витрати виробника.

26. Який елемент етикетки робить товар впізнаваним і виділяє його серед конкурентів?

- а) невеликі шрифти та нейтральні кольори;
- б) відсутність логотипу;
- в) візуальний маркер, зокрема, логотип і фірмова стилістика;
- г) однотонне забарвлення без деталей.

27. Яка ознака належить до сучасного дизайну етикеток?

- а) перевантаженість текстом і складні фони;
- б) мінімалізм і лаконічний стиль;
- в) використання лише одного кольору;
- г) відсутність графічних елементів.

28. Який тренд у створенні етикетки спрямований на використання перероблених або біорозкладних матеріалів?

- а) інтерактивність;
- б) прозорість;
- в) екологічність;
- г) персоналізація.

29. Який елемент робить етикетку інтерактивною?

- а) використання матової текстури;
- б) QR-код чи елемент доповненої реальності;
- в) великий декоративний шрифт;
- г) повністю прозора поверхня.

30. Який етап є першим у процесі розробки дизайну етикетки?

- а) створення прототипу;
- б) аналіз конкурентів;
- в) вивчення цільової аудиторії та її потреб;
- г) вибір матеріалів для друку.

31. На якому етапі перевіряють, як етикетка виглядатиме на упаковці?

- а) під час виробництва;
- б) під час тестування прототипу;
- в) під час розробки логотипу;
- г) під час вибору матеріалів.

32. Яку характеристику повинний мати дизайн етикетки, щоб ефективно виконувати свої функції?

- а) бути складним для читання, але стильним;
- б) бути гармонійним, читабельним і відповідати бренду;
- в) містити якомога більше текстової інформації;

г) повторювати дизайн конкурентів без змін.

33. Яке завдання вирішує використання унікальних матеріалів та текстур в етикетках?

- а) економія коштів виробника;
- б) створення преміального тактильного ефекту;
- в) спрощення друку;
- г) приховування інформації про продукт.

34. Чому виробники застосовують персоналізовані етикетки?

- а) щоб збільшити вартість продукту;
- б) щоб зменшити кількість інформації на упаковці;
- в) щоб створити емоційний зв'язок зі споживачем;
- г) щоб уникнути використання логотипів.

35. Яке ключове призначення QR-кодів на сучасних етикетках?

- а) прикрашання упаковки;
- б) надання додаткової інформації чи доступ до акцій;
- в) заміна назви бренду;
- г) підвищення ваги упаковки.

36. Перші відомі прояви технік, схожих на колаж, зафіксовані у:

- а) Давній Греції;
- б) Давньому Китаї;
- в) Стародавньому Римі;
- г) Давній Індії.

37. Який матеріал найчастіше використовували в ранніх китайських композиціях, подібних до колажу?

- а) металеві пластини;
- б) кольоровий папір і рослинні елементи;
- в) глиняні фрагменти;
- г) тканинні стрічки.

38. Як називається техніка, що вважається попередником колажу?

- а) вітраж;
- б) протоколаж;
- в) аплікація;
- г) декупаж.

39. Хто з художників уперше застосував техніку papier collé у 1910 році?

- а) Пабло Пікассо;
- б) Анрі Матісс;

- в) Жорж Брак;
- г) Марк Шагал.

40. Який художник створив перший відомий колаж у 1912 році?

- а) Пабло Пікассо;
- б) Сальвадор Далі;
- в) Василь Кандинський;
- г) Пол Гоген.

41. Який різновид мистецтва виник із розвитком комп'ютерних технологій та став новою формою колажу?

- а) скульптурний реалізм;
- б) цифрове мистецтво;
- в) графітне моделювання;
- г) структурна аплікація.

42. До якого виду належить колаж, створений вручну шляхом наклеювання елементів на основу?

- а) цифровий колаж;
- б) оригінальний (традиційний) колаж;
- в) змішаний колаж;
- г) декоративний колаж.

43. Як називається техніка, що поєднує ручні та цифрові засоби створення колажу?

- а) комбінований монтаж;
- б) змішаний колаж;
- в) фрагментарний колаж;
- г) структурний колаж.

44. Який прийом колажу ґрунтується на принципі видалення, відривання частин зображення?

- а) колаж-поєднання;
- б) фотоколаж;
- в) колаж-роз'єднання (деколаж);
- г) гравітаційний колаж.

45. Який художник став відомим завдяки техніці «розірваного постера»?

- а) Міммо Ротелла;
- б) Енді Воргол;
- в) Ман Рей;
- г) Луї Арагон.

46. Яка основна екологічна проблема пов'язана з побутовим папером?

- а) надмірне використання фарб;
- б) вирубування дерев і велика кількість відходів;
- в) нестача місць для його зберігання;
- г) висока вартість виготовлення.

47. Яка частка паперових відходів зазвичай міститься в тонні побутового сміття?

- а) 1–5 %;
- б) 5–10 %;
- в) 20–40 %;
- г) 60–80 %.

48. Чому вживаний папір стає практично непридатним для вторинної переробки?

- а) через нестачу сучасних технологій;
- б) через змішування з іншими видами сміття;
- в) через низьку якість целюлози;
- г) через його занадто малу вагу.

49. Чому важливо сортувати макулатуру окремо від іншого сміття?

- а) щоб зменшити кількість пластику;
- б) щоб уникнути неприємного запаху;
- в) щоб забезпечити можливість повторної переробки;
- г) щоб зменшити витрати на прибирання.

50. Що означає термін «Айріс-фолдінг»?

- а) складення у вигляді кола;
- б) райдужне складання смужок паперу;
- в) багатшарове тиснення на картоні;
- г) техніка склеювання великих аркушів.

51. Як виглядає композиція, створена у техніці Айріс-фолдінг?

- а) горизонтальні смужки в шаховому порядку;
- б) спіраль із кольорових смужок;
- в) мозаїка з великих геометричних фігур;
- г) композиція з об'ємних фігур.

52. У якій країні виникла техніка Айріс-фолдінг?

- а) Японія;
- б) Італія;
- в) Нідерланди;

г) Канада.

53. Що стало основою назви техніки Айріс-фолдінг?

- а) схожість із променями сонця;
- б) схожість із райдужною оболонкою ока або діафрагмою фотоапарата;
- в) відображення природних орнаментів;
- г) поєднання яскравих кольорів у лінійному ряді.

54. Які матеріали, окрім кольорового паперу, сьогодні широко використовують у техніці Айріс-фолдінг?

- а) металеві пластини;
- б) тканину для вишивки;
- в) атласні стрічки й декоративний картон;
- г) глину та кераміку.

55. Де найчастіше використовують зображення, створені в техніці Айріс-фолдінг?

- а) у виробництві меблів;
- б) у створенні вітальних листівок та декоративних виробів;
- в) у пакувальній промисловості;
- г) у технічному кресленні.

56. З якого етапу розпочинається виготовлення листівки в техніці Айріс-фолдінг?

- а) з нарізання паперових смужок;
- б) з підготовки шаблону;
- в) з підготовки основи листівки;
- г) з оздоблення виробу.

57. Для чого використовують шаблон Айріс-фолдінгу?

- а) для вирізання фігури;
- б) для визначення послідовності викладання смужок;
- в) для декорування листівки;
- г) для склеювання деталей.

58. Як готують паперові смужки перед викладанням в процесі виготовлення виробу в техніці Айріс-фолдінг?

- а) склеюють між собою;
- б) розфарбовують;
- в) згинають уздовж навпіл;
- г) скручують у трубочки.

59. Який візерунок утворюється в техніці Айріс-фолдінг?

- а) геометричний орнамент;

- б) спіралеподібний візерунок;
- в) хвилястий маляунок;
- г) симетричний квадрат.

60. Який папір найкраще підходить для техніки Айріс-фолдінг?

- а) дуже щільний картон;
- б) тонкий і гнучкий папір середньої щільності;
- в) газетний папір;
- г) оксамитовий папір.

61. Чим зазвичай закривають центральну частину композиції, створеної в техніці Айріс-фолдінг?

- а) тканиною;
- б) металевою фурнітурою;
- в) контрастним матеріалом (папір, фольга тощо);
- г) паєтками.

62. Що означає поняття «стиль» у мистецтві?

- а) система випадкових елементів композиції без смислового навантаження;
- б) образна система сталих засобів художньої виразності певної епохи, напрямку або митця;
- в) спосіб копіювання творів мистецтва іншими культурами;
- г) техніка створення художнього твору за допомогою різних матеріалів.

63. Що належить до засобів художньої виразності композиції?

- а) лише кольори та лінії;
- б) тільки матеріал і текстура;
- в) елементи та принципи композиції;
- г) лише пропорції та ритм.

64. Яка є головна риса етнічного стилю?

- а) стриманість і мінімалізм;
- б) неповторність і самобутність, що відображає культуру народу;
- в) використання виключно сучасних матеріалів;
- г) відсутність декоративних елементів.

65. Чим пояснюється поява етнічного стилю в сучасній культурі?

- а) лише розвитком сучасних технологій;
- б) бажанням замінити традиційну культуру новими трендами;
- в) взаємодією культур та міграційними процесами;
- г) поширенням масового виробництва.

66. Який вплив має етнічний стиль на сучасну моду?

- а) не використовується в сучасних колекціях;
- б) застосовується лише в сценічному одязі;
- в) активно впроваджується дизайнерами для підкреслення індивідуальності;
- г) використовується тільки у взутті.

67. Що належить до текстильних виробів?

- а) лише одяг та прикраси;
- б) тільки вироби з паперу й картону;
- в) одяг, килими, домашній текстиль, тканини та інші матеріали;
- г) виключно предмети інтер'єру.

68. Які вироби належать до текстильних в етнічному стилі?

- а) лише гончарні вироби;
- б) вироби, що відтворюють національні орнаменти й мотиви;
- в) металеві прикраси будь-якого походження;
- г) технічні пристрої з декоративними наклейками.

69. Які матеріали найчастіше використовують для виготовлення етнічних текстильних виробів?

- а) лише синтетичні тканини;
- б) натуральні матеріали, такі як льон і бавовна;
- в) виключно шкіру та хутро;
- г) тільки целюлозні волокна.

70. Які орнаменти є характерними для українського етнічного стилю?

- а) хаотичні абстрактні візерунки;
- б) геометричні, рослинні та зооморфні символи;
- в) лише орнаменти тваринного походження;
- г) виключно орнаменти з металевих елементів.

71. Як етнічний стиль проявляється в інтер'єрі?

- а) використанням лише сучасних пластикових меблів;
- б) застосуванням автентичних меблів, посуду та декоративних елементів;
- в) мінімізацією декору до повної відсутності оздоблення;
- г) використанням тільки сіро-чорної гами.

72. Як у різні періоди називали народний стиль в оформленні інтер'єру?

- а) модерн, мінімалізм, хай-тек;
- б) фолк-етно, екзотичний стиль, етніка;
- в) класика, бароко, рококо;

г) індустріальний, лофт, гранж.

73. Яку основну функцію виконує етнічний стиль у культурі?

- а) винятково декоративну;
- б) комерційну;
- в) просвітницьку та формування духовних цінностей;
- г) технічну.

74. Що є першоосновою формування етностилію?

- а) архітектурні споруди;
- б) декоративно-ужиткове мистецтво;
- в) сучасні технології;
- г) урбаністичний дизайн.

75. Яка головна умова розвитку етнічного стилю в сучасному дизайні?

- а) копіювання сучасних інтер'єрів;
- б) використання штучних матеріалів;
- в) творче переосмислення народних традицій;
- г) відмова від орнаментів.

76. Скільки основних напрямів виділяють у межах етнічного стилю?

- а) два;
- б) три;
- в) чотири;
- г) п'ять.

77. Який напрям етностилію передбачає максимально точне відтворення традиційного інтер'єру?

- а) етнічний мікс;
- б) етнічні акценти;
- в) автентична етніка;
- г) сучасна етніка.

78. У чому полягає суть напрямку етностилію «етнічний мікс»?

- а) використання одного національного стилю;
- б) поєднання мотивів різних культур;
- в) відмова від традицій;
- г) застосування лише сучасних форм.

79. Який варіант є найпростішим способом введення етностилю в інтер'єр?

- а) повна реконструкція приміщення;
- б) використання автентичних меблів;
- в) застосування етнічних акцентів;
- г) зміна планування простору.

80. Які матеріали традиційно використовують в етнічному інтер'єрі?

- а) синтетичні та глянцеві;
- б) метал і пластик;
- в) природного походження та ручної роботи;
- г) виключно промислові.

81. Яку роль виконують іграшки в етностилі?

- а) розважальну;
- б) декоративну;
- в) виховну, символічну та обрядову;
- г) навчальну.

82. З яких матеріалів традиційно виготовлялися українські народні іграшки?

- а) пластик і синтетика;
- б) дерево, глина, тканина, солома, лоза, вовна;
- в) метал та скло;
- г) папір і картон.

83. Яку функцію виконувала лялька-мотанка в українській народній традиції?

- а) ігрову;
- б) декоративну;
- в) родинного оберега та символізувала гармонію;
- г) засіб для навчання механіки.

84. Який колір у народних оберегах символізував життя і захист?

- а) білий;
- б) червоний;
- в) чорний;
- г) жовтий.

85. Яка етнічна іграшка в Україні була однією з найдавніших?

- а) лялька-мотанка;
- б) дерев'яний деркач;
- в) глиняні свищики;
- г) солом'яні ляльки.

86. Що символізував дівочий вінок?

- а) розвагу та гру;
- б) безперервність роду та красу дівчини;
- в) знання механіки;
- г) красу хазяйки.

87. Які прикраси вважалися оберегами у давнину?

- а) намиста;
- б) вінки;
- в) нагрудні прикраси, скроневі підвіски та намиста;
- г) браслети.

88. Яке значення мали солом'яні та трав'яні іграшки?

- а) декоративне;
- б) використовувалися під час свят та мали обрядове значення;
- в) для навчання математики;
- г) для виховання дітей старшого віку.

89. Яка особливість настінного розпису в традиційній культурі?

- а) він завжди був кольоровим і яскравим;
- б) виконував функцію оберега та мав символічний зміст;
- в) використовувався тільки у палацах;
- г) лише як навчальний посібник.

90. У сучасному етнотдизайні обереги:

- а) використовуються лише як дитячі іграшки;
- б) повністю втратили символічне значення;
- в) поєднують традиційну символіку з сучасним дизайном;
- г) використовуються лише у музеях.

91. Яку функцію виконували обереги в житті людини?

- а) лише декоративну;
- б) лише релігійну;
- в) індивідуальну та соціально-культурну;
- г) тільки побутову.

92. Що символізував український вінок у традиційній культурі?

- а) матеріальне багатство;
- б) військову силу;
- в) вічне кохання, безперервність роду та життєву силу;
- г) владу і статус.

93. Де зберігали або використовували вінки як обереги?

- а) лише в хаті;
- б) лише на святковому одязі;
- в) на горищах, деревах, у полі, колисці;
- г) тільки в церкві.

94. Скільки квітів традиційно влітали у дівочий вінок?

- а) сім;
- б) десять;
- в) дванадцять;
- г) п'ятнадцять.

95. Яка рослина вважалася найсильнішим оберегом у вінку?

- а) полин;
- б) дуб;
- в) барвінок;
- г) буркун.

96. Що символізувало намисто в українській традиції?

- а) владу;
- б) здоров'я, життєву енергію та красу;
- в) багатство;
- г) освіту.

97. Яке значення мав настінний розпис на початковому етапі розвитку?

- а) виключно декоративне;
- б) навчальне;
- в) оберегове з використанням магічних символів;
- г) розважальне.

98. Які матеріали найчастіше використовують в африканському етностилі?

- а) пластик і скло;
- б) дерево, глина, шкіра, кістка, натуральний текстиль;

- в) синтетичні тканини;
- г) метал і бетон.

99. Яка основна риса японського етностилю?

- а) надмірна декоративність;
- б) яскрава кольорова гама;
- в) мінімалізм, лаконічність і гармонія;
- г) складні орнаменти.

100. Яка кольорова гама характерна для скандинавського етностилю?

- а) яскрава і контрастна;
- б) темна і насичена;
- в) світла, стримана, пастельна;
- г) лише чорний і червоний кольори.

СЛОВНИК ТЕРМІНІВ

Trash-art – напрям сучасного мистецтва, що передбачає створення художніх об'єктів із побутових відходів та вторинних матеріалів з метою творчого переосмислення речей і привернення уваги до екологічних проблем та ідей сталого розвитку.

Автентичний – такий, що є справжнім, первісним, відповідає історичним традиціям, культурному походженню та зберігає характерні ознаки певного народу, епохи або середовища.

Акcesуари – додаткові предмети до основного образу або виробу, які виконують декоративну, функціональну чи символічну роль і підкреслюють стиль, індивідуальність та завершеність композиції.

Акцент – виразний елемент у композиції або дизайні, що привертає увагу, виділяється формою, кольором, фактурою чи розміром і допомагає організувати візуальне сприйняття виробу.

Асиметрія – принцип композиційної побудови, за якого елементи розміщуються нерівномірно відносно осі симетрії, але зберігають візуальну рівновагу та динаміку форми.

Бренд – сукупність унікальних ознак, образів і цінностей, що формують упізнаваність продукту, послуги або організації та створюють стійке емоційне й асоціативне сприйняття в споживача.

Веб-застосунок – програмний продукт, який працює в середовищі веббраузера та забезпечує виконання певних функцій за допомогою інтернет-з'єднання без необхідності встановлення на пристрій користувача.

Вигляд на кресленні – зображення об'єкта на кресленні, виконане за правилами проєкційного креслення, яке відображає форму, розміри та конструктивні особливості виробу з певного боку (спереду, зверху, збоку тощо).

Візерунок – ритмічне або повторюване поєднання ліній, форм і кольорів, що утворює декоративну композицію та використовується для оздоблення виробів, поверхонь або матеріалів.

Гармонія – узгоджене поєднання елементів композиції (форми, кольору, фактури, пропорцій), яке створює відчуття цілісності, рівноваги й естетичної завершеності.

Генерування зображення – процес створення візуального образу за допомогою цифрових технологій, зокрема комп'ютерних програм або штучного інтелекту, на основі заданих параметрів, алгоритмів чи текстового опису.

Графічна форма – візуально виражена форма об'єкта, створена за допомогою графічних засобів (лінії, плями, контуру, силуету), яка передає його структуру та художній образ.

Графічний редактор – комп'ютерна програма, призначена для створення, редагування та обробки растрових або векторних зображень з метою візуалізації дизайнерських і художніх ідей.

Декоративно-ужиткове мистецтво – вид художньої творчості, спрямований на створення естетично виразних і функціональних предметів побуту шляхом художнього оздоблення різноманітних матеріалів.

Динаміка – композиційна характеристика, що передає відчуття руху, розвитку або напруження у формі, лініях чи ритмі елементів художнього або дизайнерського об'єкта.

Домінуюча форма – основний елемент композиції або форма, що відіграє провідну роль у побудові художнього образу та визначає характер усієї композиції.

Етикетка – це графічний або текстовий елемент, який може бути наклейкою, біркою чи талоном, розміщеним на товарі чи упаковці.

Етнодизайн – це творче використання елементів народного мистецтва, традицій, символів та орнаментів різних етносів у сучасному дизайні одягу, інтер'єрів, графіки та предметів побуту, що поєднує автентичність минулого з актуальними формами, створюючи глибокий зв'язок з національною культурою.

Етнос – історично сформована спільнота людей, об'єднана спільним походженням, мовою, культурою, традиціями, звичаями та усвідомленням своєї спільної ідентичності.

Задум – початковий творчий намір автора, узагальнена ідея майбутнього виробу або проекту, що визначає його зміст, форму, стиль і художнє вирішення.

Індивідуальний художній стиль – сукупність характерних художніх ознак, прийомів і засобів виразності, притаманних окремому митцю чи дизайнеру, що відображають його світогляд, творче мислення та авторську манеру.

Інтер'єр – внутрішній простір будівлі або приміщення, організований за допомогою архітектурних, дизайнерських і декоративних засобів з урахуванням функціонального призначення, естетичних вимог і комфорту людини.

Колаж з паперу – це художня техніка, що полягає у створенні композиції шляхом наклеювання на основу різних фрагментів паперу: кольорового, газетного, журнального, гофрованого, пакувального тощо.

Колористика – розділ теорії кольору, що вивчає закономірності поєднання кольорів, їхні властивості, психологічний вплив і принципи використання кольору в художній та дизайнерській діяльності.

Колористична схема – система поєднання кольорів у композиції, що визначає гармонію кольорового рішення та створює певний емоційний і художній ефект.

Композиція – організація та впорядкування елементів художнього або дизайнерського твору в єдину цілісну систему відповідно до задуму, з урахуванням пропорцій, ритму, рівноваги та виразності.

Композиція простору – організація та взаємне розташування елементів у певному середовищі (інтер'єрі, архітектурному або художньому просторі), що забезпечує гармонійність, функціональність і цілісність сприйняття.

Компонування зображень – процес розміщення, поєднання та взаємного узгодження кількох зображень або візуальних елементів у межах однієї площини чи простору з метою створення цілісної композиції.

Конструктивні особливості – сукупність будови, структури та способів з'єднання елементів виробу чи об'єкта, що визначають його форму, міцність, функціональність і технологію виготовлення.

Конструктивні характеристики виробу – сукупність параметрів, що визначають будову, форму, розміри, з'єднання елементів, міцність і функціональність виробу.

Контраст – засіб художньої виразності, що полягає в протиставленні елементів композиції за кольором, формою, розміром, фактурою або тоном для підсилення візуального акценту та динаміки.

Концепт-арт – це вид образотворчого мистецтва, що створює візуальні ідеї та ескізи (персонажів, локацій, об'єктів, настрою) на початкових етапах розробки фільмів, відеоігор, анімації, коміксів, щоб передати загальне бачення проекту та напрямок для подальшої роботи всієї команди.

Культурна самобутність – унікальна система духовних, мистецьких, мовних і побутових традицій народу, що формує його ідентичність і відрізняє від інших культур.

Культурна спадщина – сукупність матеріальних і нематеріальних цінностей, створених попередніми поколіннями та успадкованих суспільством, що відображають історію, традиції, світогляд і культурну ідентичність народу.

Логотип компанії – графічний знак або символ, що візуально ідентифікує компанію, передає її ідею, стиль і цінності та використовується як елемент фірмового стилю.

Маркетинг – система діяльності, спрямована на вивчення потреб споживачів, просування товарів і послуг, формування попиту та встановлення ефективної взаємодії між виробником і споживачем.

Масштаб – співвідношення розмірів зображення, об'єкта або його елементів до реальних розмірів, що використовується для передавання пропорцій і просторових характеристик у композиції, кресленні чи дизайні.

Мудборд – це візуальна колекція або колаж із зображень, тексту, кольорів, шрифтів, текстур та інших елементів, що передають ідею, стиль, атмосферу чи концепцію майбутнього проекту (дизайну, фотосесії, інтер'єру, брендингу, події), допомагаючи візуалізувати та узгодити бачення з іншими людьми.

Народна педагогіка – система традиційних знань, виховних і навчальних практик, сформованих упродовж історичного розвитку народу та переданих через звичаї, обряди, фольклор і побутову культуру.

Народний стиль – художньо-естетична система образів, форм і декоративних прийомів, що склалася в традиційній культурі народу та відображає його світогляд, звичаї та спосіб життя.

Народні мотиви – характерні образи, орнаменти, символи, кольорові поєднання та сюжетні елементи, притаманні народному мистецтву й такі, що використовуються в художніх і дизайнерських виробках.

Народні ремесла – традиційні види ручної виробничо-художньої діяльності, що передаються з покоління в покоління та пов'язані з обробкою природних матеріалів і створенням предметів побуту та декоративного призначення.

Національна ідентичність – усвідомлення людиною або спільнотою своєї належності до певної нації, спільних культурних цінностей, історії, мови та традицій.

Національний колорит – сукупність характерних ознак (кольорів, форм, орнаментів, матеріалів), які надають художньому чи дизайнерському виробу виразної національної своєрідності.

Носій етнічної образності – художній елемент, символ, орнамент, форма чи предмет, який передає характерні риси культури певного етносу та відображає його традиційні уявлення, символіку й естетичні цінності.

Нюанс – тонка, ледь помітна відмінність між елементами композиції за кольором, тоном, формою чи фактурою, що створює гармонійний перехід і м'яку художню виразність.

Оберег – це невеликий предмет, який люди здавна носили із собою з метою захисту.

Оздоблення – процес і результат декоративного оформлення виробу або простору за допомогою художніх, конструктивних і технологічних засобів з метою підвищення його естетичної виразності.

Орнаментальне зображення – декоративне зображення, побудоване на ритмічному повторенні стилізованих елементів (геометричних, рослинних, зооморфних тощо), що має символічний або естетичний характер.

Переріз – зображення предмета або конструкції на кресленні, отримане умовним розсіченням, яке дає змогу показати його внутрішню будову та конструктивні особливості; зображення фігури, яка утворюється лише в місці уявного розрізання предмета площиною.

Предметне середовище – сукупність предметів, виробів і об'єктів, що оточують людину в повсякденному житті та формують умови її діяльності, побуту й естетичного сприйняття.

Проектно-технологічна діяльність – цілеспрямований процес створення виробу або об'єкта від задуму, ідеї до виготовлення та оцінювання результату з урахуванням функціональних, естетичних, технологічних та інших вимог.

Пропорції – співвідношення розмірів окремих частин виробу між собою та з цілим, що забезпечує його гармонійність, урівноваженість і художню цілісність.

Протоколаж – спосіб створення зображення, заснований на інтуїтивному, несвідомому поєднанні різноманітних візуальних, графічних і текстових елементів.

Ритм – закономірне чергування або повторення елементів композиції (форм, ліній, кольорів, об'ємів), що створює відчуття впорядкованості, руху й цілісності художнього образу.

Розріз – графічне зображення предмета або конструкції на кресленні, виконане шляхом уявного розсічення, яке дозволяє детально показати внутрішню будову об'єкта; зображення предмета, умовно розсіченого площиною, при якому показують фігуру перерізу (штрихуванням) та частини предмета, що знаходяться за площиною розрізу.

Сакральне значення – глибинний духовний, ритуальний або містичний зміст, який надається предметам, образам чи діям у традиційній культурі та пов'язаний з віруваннями народу.

Самобутність – унікальність і неповторність культури, художнього стилю або творчої манери, що вирізняє їх серед інших і відображає національні чи індивідуальні особливості.

Символізм – спосіб художнього мислення та вираження змісту, за якого ідеї, почуття й світоглядні уявлення передаються через умовні образи та знаки.

Символіка – система символів і їх значень, притаманних певній культурі, мистецтву або художньому твору.

Симетрія – композиційний принцип, за якого елементи форми рівномірно розташовані відносно осі, центру або площини, створюючи відчуття врівноваженості та гармонії.

Слоган – коротке, влучне гасло або фраза, що передає основну ідею, цінності чи характер бренду, виробу або проєкту.

Статика – стан композиції або форми, що сприймається як спокійна, стійка та незмінна, без вираженого відчуття руху.

Стилістика – сукупність характерних художніх ознак, засобів і прийомів, що визначають стиль твору, наряду або авторської манери.

Стилістика інтер'єру – сукупність художніх, композиційних і декоративних особливостей оформлення внутрішнього простору, що визначають його стиль, характер і естетичну спрямованість.

Стилістичний дисонанс – невідповідність або суперечливе поєднання елементів різних стилів, що порушує цілісність художнього образу та гармонію композиції.

Стиль – це образна система сталих засобів художньої виразності композиції мистецького твору, що відображає особливості якогось культурно-історичного періоду, наряду мистецтва або індивідуальної манери митця.

Ступінь декоративності – міра насиченості художнього об'єкта декоративними елементами (орнаментом, фактурою, кольором), яка визначає рівень його художньо-естетичного оздоблення.

Сюжетне зображення – зображення, що передає певну подію, дію або історію через взаємодію персонажів, предметів чи образів.

Текстиль – сукупність матеріалів і виробів, виготовлених із волокон, ниток або пряді шляхом ткацтва, в'язання, плетіння чи нетканих технологій.

Текстура – візуальна й тактильна характеристика поверхні матеріалу, що визначається її фактурою, щільністю та способом обробки.

Термін придатності – встановлений період часу, протягом якого виріб зберігає свої функціональні, естетичні та безпекові властивості за належних умов зберігання.

Техніка декоративно-ужиткового мистецтва – сукупність прийомів, способів і технологічних операцій, що застосовуються для створення художніх виробів з різних матеріалів.

Технічне креслення – графічний документ, виконаний за встановленими стандартами, який точно відображає форму, розміри, конструкцію та будову виробу.

Технічні вимоги – система умов і параметрів, яким повинен відповідати виріб з погляду безпеки, міцності, функціональності та якості.

Технологія – упорядкована послідовність процесів, операцій і прийомів обробки матеріалів для виготовлення виробу або досягнення запланованого результату.

Типовий колір – колір або група кольорів, характерних для певної культури, стилю, регіону чи художнього напрямку, що часто використовуються у декоративному мистецтві або дизайні.

Тональні поєднання – гармонійне або контрастне співвідношення світлих і темних відтінків кольорів, яке формує глибину, об'єм і виразність художнього зображення.

Торгова марка – зареєстроване позначення (назва, знак, символ або їх поєднання), що ідентифікує товари чи послуги певного виробника та відрізняє їх від інших.

Традиційні етнічні іграшки – вироби народної творчості, виготовлені з природних матеріалів, що відображають культурні традиції, світогляд і виховні цінності певного етносу.

Трансформація – процес зміни форми, структури або функцій об'єкта з метою його оновлення, пристосування чи художнього переосмислення.

Упаковка – це засіб або система засобів, призначених для захисту продукції від пошкоджень, втрат, забруднень і зовнішнього впливу.

Утилізація – процес збирання, перероблення або безпечного знищення відходів з метою зменшення їхнього негативного впливу на довкілля та можливого повторного використання ресурсів.

Фактура матеріалу – сукупність зовнішніх і тактильних ознак поверхні матеріалу (гладка, шорстка, рельєфна тощо), що впливають на його художнє сприйняття.

Функціональне призначення виробу – основна практична роль виробу, для виконання якої він створений і використовується.

Художні акценти – засоби виділення окремих елементів композиції (кольором, формою, фактурою, розміром) з метою привернення уваги та посилення образної виразності.

Художній ескіз – попередній графічний задум виробу або композиції, що відображає основну ідею, форму, пропорції та декоративні елементи.

Цифрове мистецтво – вид художньої творчості, в якому твори створюються або обробляються з використанням цифрових технологій і комп'ютерних засобів.

Цільова аудиторія – конкретна група споживачів або користувачів, на потреби, інтереси та особливості якої орієнтований виріб, продукт чи проект.

Штучний інтелект – галузь комп'ютерних технологій, що створює системи, здатні аналізувати інформацію, навчатися та виконувати завдання, які зазвичай потребують людського мислення.

ДОДАТКИ

Додаток А

Технологія виконання деяких виробів у сучасних техніках декоративно-ужиткового мистецтва

Технологія виконання декупажу

Матеріали та інструменти: основа (дерев'яний або інший виріб); серветки або декупажні карти; клей ПВА / клей для декупажу; акрилові фарби; пензлі; лак; шліфувальний папір; серветки, губка.

Послідовність виконання роботи

1. Підготовка поверхні. Поверхня виробу (дерево, фанера, МДФ, скло, кераміка, пластик) повинна бути чистою, сухою та рівною;
  - 1) зашліфувати поверхню шліфувальним папером;
  - 2) видалити пил і забруднення;
  - 3) за потреби нанести ґрунт або акрилову фарбу (часто білого кольору для яскравості зображення);
  - 4) дати поверхні повністю висохнути.
2. Підготовка декоративного зображення:
  - 1) обережно вирізати або відірвати зображення по контуру;
  - 2) відокремити зайві шари (у серветки залишають лише верхній шар).
3. Наклеювання зображення:
  - 1) нанести тонкий шар клею на поверхню виробу;
  - 2) прикласти зображення;
  - 3) акуратно розгладити пензлем або м'якою серветкою від центру до країв, уникаючи зморшок і бульбашок повітря;
  - 4) дати повністю висохнути.
4. Художнє доопрацювання (за потреби):
  - 1) підфарбувати фон акриловими фарбами;
  - 2) створити тіні, переходи кольору;
  - 3) застосувати декоративні ефекти (кракелюр, патинування, золочення тощо).
5. Закріплення лаком для захисту та довговічності виробу:
  - 1) наносити лак тонкими шарами;
  - 2) кожен шар просушувати;
  - 3) за потреби виконати легке проміжне шліфування між шарами.

Технологія виконання модульного оригамі

Матеріали та інструменти: кольоровий папір (офісний або спеціальний папір для оригамі); папір одного або кількох кольорів відповідно до задуму виробу; картон (для основи або підставки виробу – за потреби); клей ПВА або клей-олівець (використовується мінімально, за необхідності фіксації); ножиці або канцелярський ніж (для нарізання паперу на заготовки); лінійка; олівець; робоча поверхня (килимоч, підкладка для різання).

Послідовність виконання роботи

1. Підготовка матеріалів. Вибір відповідного паперу (за кольором і щільністю), розрізання його на прямокутники потрібного розміру для складання модулів.

2. Складання модулів. Кожен аркуш згинають за певною схемою, утворюючи трикутні або інші форми-модулі, які мають кишеньки для з'єднання.

3. З'єднання модулів. Модулі вставляють один в один, створюючи потрібну форму виробу (наприклад, кулю, вазу, тварину тощо).

4. Формування конструкції. Поступово додають ряди, змінюють кольори, створюють об'ємну композицію.

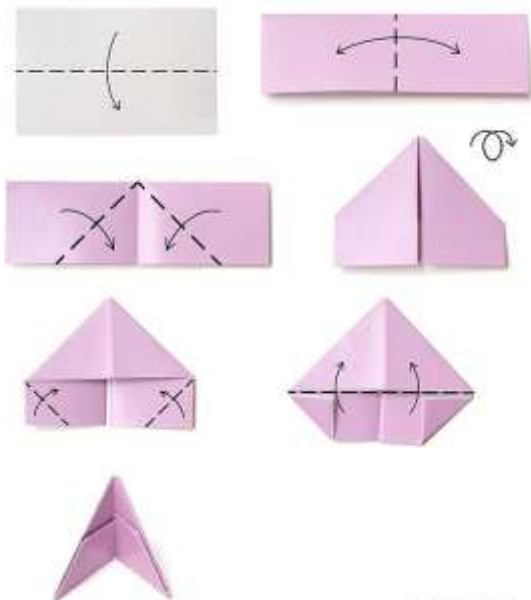
5. Оздоблення виробу. За бажанням виріб прикрашають – додають деталі з іншого паперу, блискітки, фарбування або лакування для міцності.

Послідовність виготовлення модуля

1. Розкреслити папір на прямокутники 4 на 6 см. Розрізати.

2. Скласти модулі.

3. З'єднати модулі між собою згідно з обраним виробом.

Схема складання кактуса у горщику

Кактус

Сполучати модулі таким чином.

Взяти для першого і другого ряду по 6 модулів, з'єднати і замкнути в кільце.

У третьому ряду надягти на кожен модуль по два модулі, вставляючи куточки у внутрішні кишені.

У четвертому ряду 12 модулів.

У п'ятому ряду знову надягти на кожен модуль по два модулі (у зовнішні кишені).

З шостого по чотирнадцятий ряд – по 24 модулі в кожному. Щоб кактус вийшов опуклим, вставляти палець всередину і розширювати його в боки. У кінці звести усі модулі як можна ближче.

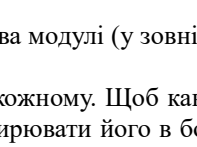
Горщик

Для перших трьох рядів взяти три рази по 20 модулів. Сполучати таким чином.

З'єднавши декілька модулів першого і другого ряду, приєднувати модулі третього ряду.

Замкнути в кільце.

Надягти ще два ряди короткою стороною назовні.

У шостому ряду зробити чергування: стовпчик з чотирьох модулів, прикраса з чотирьох жовтих модулів (один, згори два, згори один). Усе довгою стороною назовні.

Зробити арку: три модулі надіваються один за одним управо (однією кишенею на один куточок), три так само вліво. Потім вони з'єднуються вгорі одним модулем. Зробити 10 таких арок.

Надягти арки на куточки стовпчиків. Куточки прикрас мають увійти до внутрішніх кишень арок.

Поставити кактус в горщик.

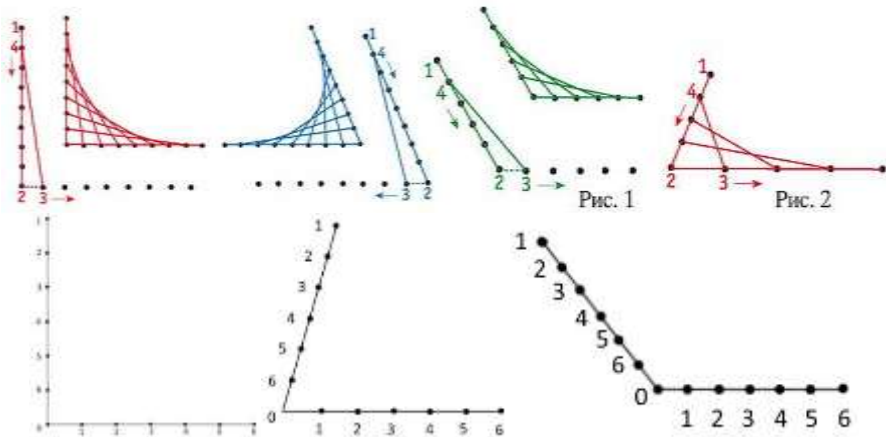
Технологія виконання виробу в техніці ізонитка

Матеріали та інструменти: основа, на якій вишивають (оксамитовий папір, картон); інструмент, яким проколюють дірочки в основі (шило або англійська шпилька з намистиною на кінці); швейні нитки (котушкові, муліне, ірис); скотч або клей (для закріплення кінців ниток з виворотного боку); голка; тонкий пінопласт – підкладка при проколюванні картону; лінійка; олівець; циркуль.

Основні прийоми роботи

Намалюйте контур візерунка на вивороті картону, розділіть зображення точками на однакові частини і проколите кожну точку тонким шилом. Чим менше відстань між поділами, тим малюнок вийде більш чітким, але при цьому його буде складніше і довше вишивати.

Для освоєння техніки достатньо знати, як заповнюються кут, коло і дуга.

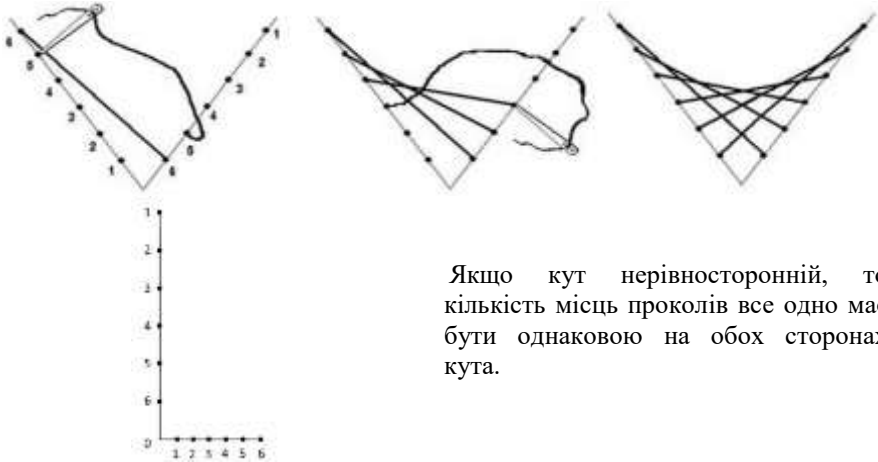

Прошивання кута

Прямий кут має однакові сторони. Щоб виконати прошивання прямого кута, потрібно обидві сторони розділити на рівну кількість частин, проставити крапки і цифри. Нумерація верхньої сторони кута починається зверху вниз, а нумерація нижньої сторони кута – від кута до краю.

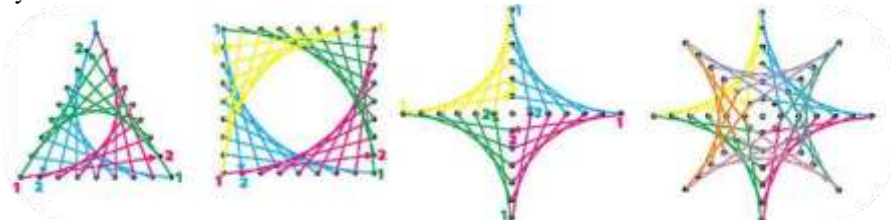
Приєм «Заповнення кута»

1. Накреслити на виворітній стороні картону прямий кут зі стороною 3 см.
2. Розділити кожную сторону кута за допомогою лінійки на 6 (всього 12) рівних частин (6 мм).
3. Пронумерувати отримані точки, починаючи від вершини. Вершину кута позначити точкою «0».
4. Зробити голкою більшої товщини або шилом, підклавши пінопласт під картон, проколи у всіх точках, крім вершини («0»).
5. Усунути нитку в більш тонку голку.
6. Заповнити кут за схемою, починаючи з вивороту.

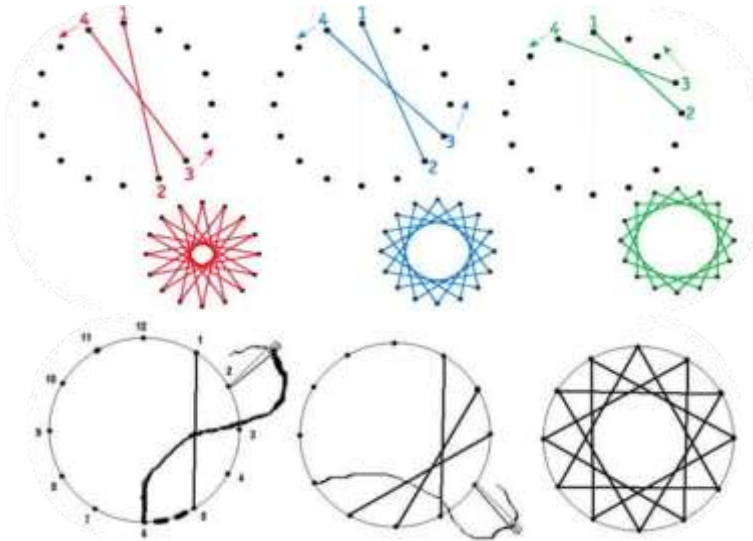
Якщо кут нерівносторонній, то кількість місць проколів все одно має бути однаковою на обох сторонах кута.

Для того щоб уникнути занадто прямолінійної форми елемента або позбутися від ліній, що обмежують фігуру по периметру, перший стібок (від точки 1 до точки 2) укладається із зсувом на одну точку вперед від вершини кута.

Приєм «Заповнення кола»

1. Накреслити 3 кола (спочатку невеликого радіусу 30-50 мм).
2. Розділити коло на 12 рівних частин. Після освоєння прийому, можна ділити коло «на око», проколюючи картон через рівні проміжки (чим менше відстань між проколами, тим ажурніше й цікавіше виходить робота). Важливо, щоб точок була парне кількість.
3. Зробити проколи в отриманих точках.
4. Вселити нитку в голку.
5. Заповнити коло по схемі.

Одне і те ж коло (овал) можна прошити стібками різної довжини. Чим довше стібок, тим більше заповненої вийде окружність і тим менше вийде центральний отвір і навпаки.

Прошивання ведуть відповідно до загального порядку дій:

- на кінці нитки зав'язують вузол і виводять голку з ниткою на лицьову сторону в точці 1;
- роблять стібок, проводячи голку в точці 2;
- по виворітній стороні роблять протяжку до точки 3;
- по лицьовій стороні роблять стібок до точки 4.

Так продовжують до повного заповнення кола, щоб з кожної дірочки виходило по дві нитки. На лицьовій стороні утворюється малюнок у вигляді зірки, а на виворітній – короткі протягання по колу.

Приєм «Заповнення дуги»

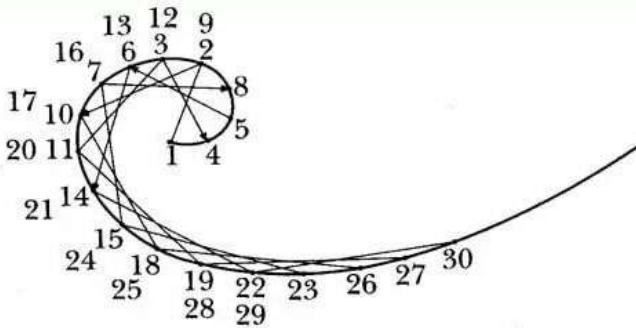
1. Накреслити дугу на картоні або щільному папері за допомогою циркуля або шаблону.

2. Дугу розділити рівні частини (наприклад, на 10–20 точок) і послідовно їх пронумерувати.

3. У позначених точках зробити невеликі отвори шилом або голкою.

4. Голкою з ниткою послідовно з'єднати точки за схемою. Нитки утворюють плавні лінії, які формують декоративну поверхню.

5. Нитку закріпити з вивороту, а на лицьовому боці утворюється гармонійний орнамент.

Додаток Б
Техніки декоративно-ужиткового мистецтва

1. Вишивка (гладдю, хрестом, бісером тощо)
2. Ткацтво (ручне, гобелен, килимарство)
3. Батик (гарячий, холодний, вузликовий)
4. Аплікація (текстильна, шкіряна, паперова)
5. Плетіння з лози (кошикарство)
6. Вирізування з паперу (витинанка)
7. Різьблення по дереву
8. Кераміка (гончарство, ліплення, глазурування)
9. Розпис по дереву (петриківський, яворівський тощо)
10. Розпис по склу (вітраж, розпис фарбами)
11. Художнє литво та карбування по металу
12. Бісероплетіння
13. Квілінг (скручування паперових смужок)
14. Орігамі (складання з паперу)
15. Декупаж (оздоблення поверхонь за допомогою паперових мотивів)
16. Мозаїка (з камінців, скла, кераміки)
17. Колаж (комбінування різних матеріалів у композиції)
18. Айріс-фолдинг (складання смужок паперу в спіральний орнамент)
19. Валяння (фелтинг) (створення виробів із вовни)
20. Макраме (вузликове плетіння)
21. Розпис по тканині (текстильний дизайн)
22. Гончарство
23. Вироби з полімерної глини (пластика)
24. Екоарт / Trash-art (використання вторинних матеріалів)
25. Пірографія (випалювання по дереву або шкірі)

Додаток В
Групи товарів

№ у журналі	Група товарів
1	Хлібобулочні вироби
2	Постільна білизна
3	Кольоровий папір
4	Морепродукти
5	Лак для нігтів
6	Павербанк
7	Дитяча література
8	Спеції та смакові добавки
9	Мило
10	М'які меблі
11	Жіночий літній одяг
12	Батарейки
13	Блокнот
14	Солодощі для діабетиків
15	Свіжі овочі та фрукти
16	Гель для душу
17	Коштовності
18	Fast-food
19	Напої
20	Навушники

Додаток Г

Послідовність виконання інтуїтивного колажу

Інтуїтивний колаж – це творча техніка візуального самовираження, що ґрунтується не на попередньому плануванні, а на вільному виборі образів, форм і кольорів відповідно до внутрішніх відчуттів та емоцій.

Послідовність виконання інтуїтивного колажу

1. Налаштування на творчий процес. Перед початком роботи важливо створити спокійну, комфортну атмосферу. Для цього визначити свій емоційний стан або настрій (без чіткого формулювання теми); зосередитися на власних відчуттях; за бажанням, увімкнути спокійну музику.

2. Підготовка матеріалів та основи, які будуть використані в роботі. Для цього підготувати аркуш паперу або картону; підібрати журнали, кольоровий папір, тканину, фактурні елементи; розмістити матеріали так, щоб вони були зручні для роботи.

3. Інтуїтивний відбір зображень і форм (без логічного аналізу та попереднього задуму). Переглянути матеріали та звернути увагу на образи, що «відгукуються»; вирізати або відірвати зображення, фрагменти, текстури; не оцінювати й не пояснювати свій вибір.

4. Композиційне розміщення елементів на основі. Здійснюється довільно, орієнтуючись на відчуття гармонії. Викласти елементи на основу без приклеювання; за необхідності змінити їхнє положення, повертати, нашарувати; орієнтуватися на ритм, баланс і внутрішній комфорт.

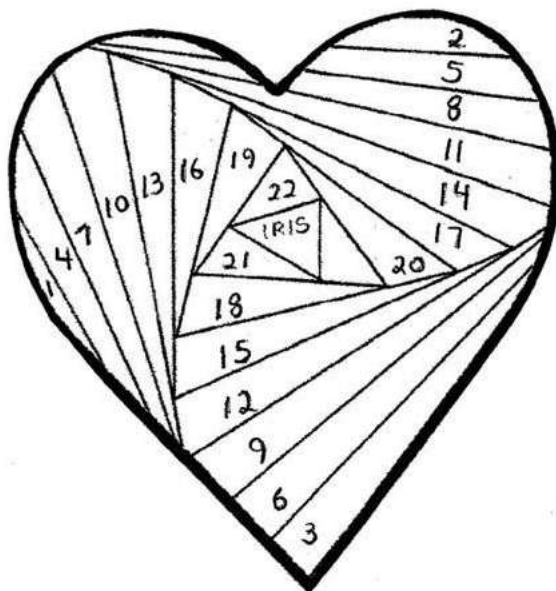
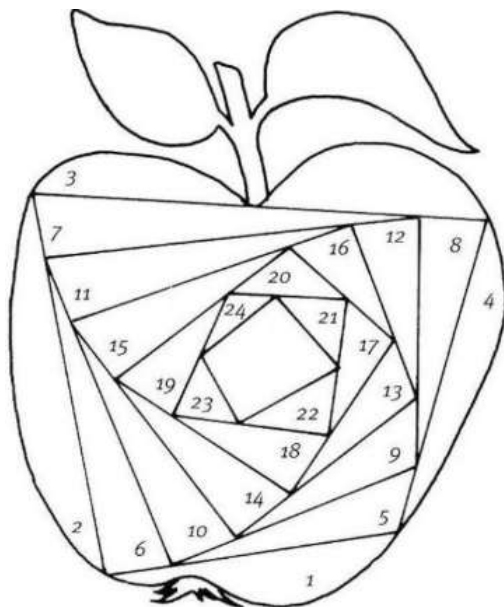
5. Фіксація композиції. Після того, як розміщення елементів викликає відчуття завершеності, композицію закріпити: акуратно приклеїти всі елементи. За потреби додати лінії, плями кольору, штрихи.

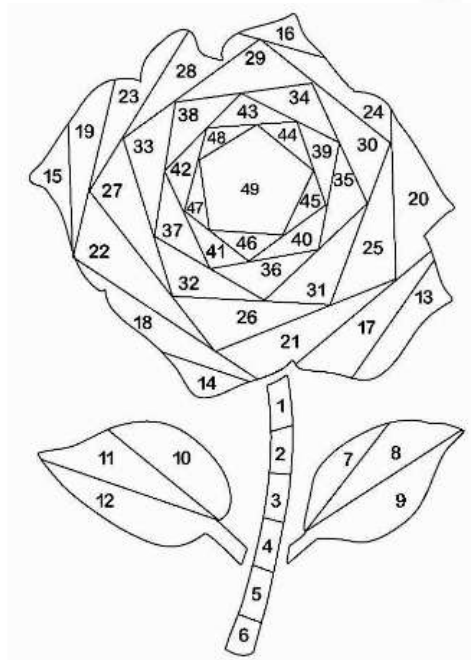
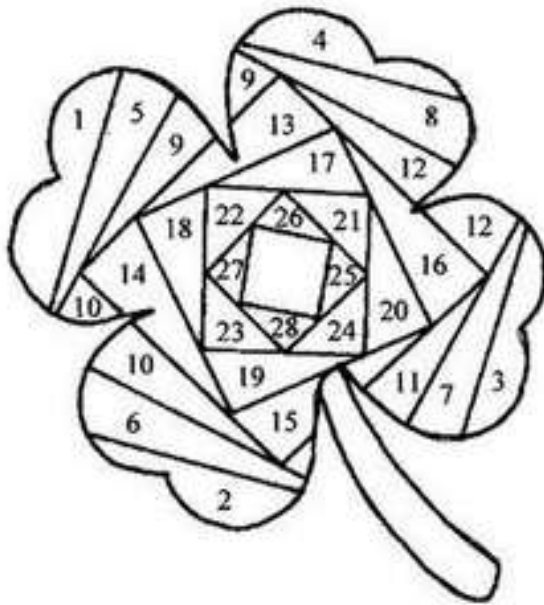
6. Завершення та усвідомлення результату. Розглянути колаж цілісно; дати назву роботі.

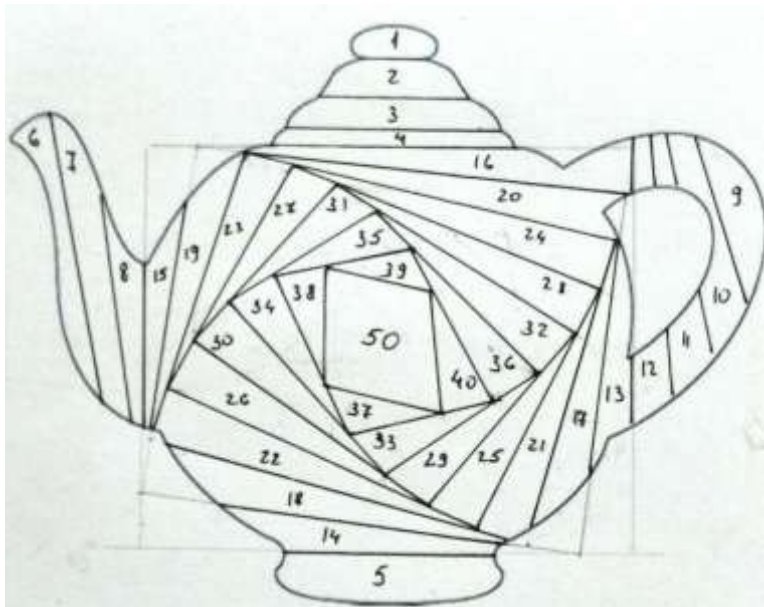
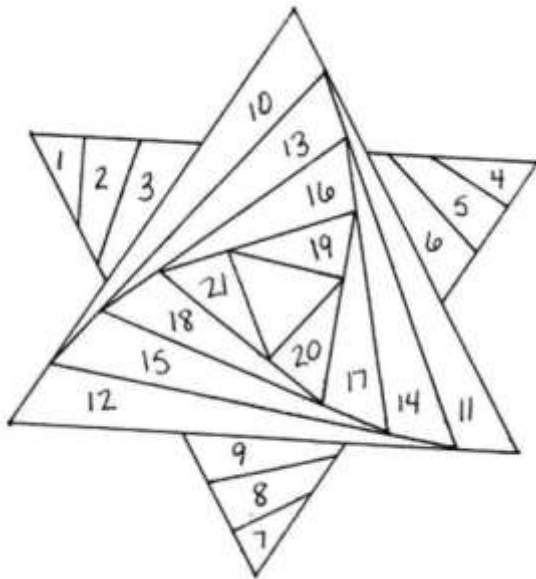
Приклади інтуїтивного колажу

Додаток Д
Шаблони для виробів в техніці Айріс-фолдінг

Додаток Е

Особливості етностилів

Африканський етностиль

Для цього стилю характерні природність, простота форм і використання натуральних матеріалів, таких як: дерево, глина, шкіра, кістка, ротанг і текстиль із натуральних волокон.

Вироби, виконані в африканському етностилі, мають виразну фактуру і декоративність. Для їх створення широко застосовують різьблення по дереву, плетіння, ткацтво, розпис, аплікацію та інші традиційні техніки декоративно-ужиткового мистецтва. Значне місце в художній культурі народів Африки посідають маски, статуетки та тотемні фігури, які виконують не лише декоративну, а й духовну або ритуальну функцію. У сучасному дизайні елементи африканського етностилю використовуються в оформленні інтер'єрів, текстилю, декоративних виробів, предметного дизайну та моди. Вони надають середовищу виразної етнічної самобутності, створюють атмосферу екзотики, природності та динамічності.

Кольорова гама: теплі, контрастні природні кольори: охра, коричневий, чорний, червоний, помаранчевий, жовтий.

Орнаментальні мотиви: геометричні ритмічні візерунки, зигзаги, смуги, стилізовані символи тварин і племен.

Техніки оздоблення: батик, ручний розпис по тканині, аплікація, ткацтво, вишивка грубою ниткою.

Характерні текстильні деталі: бавовняні та лляні тканини, тканини типу кенте, декоративна бахрама, контрастні шви, груба фактура.

Японський етностиль

Для цього стилю характерні лаконічність форм, функціональність і мінімалізм, що ґрунтуються на традиційних уявленнях японської культури про красу, порядок і природну рівновагу. Важливою ознакою японського етностилю є використання природних матеріалів. Предмети мають стриманий декор і чіткі геометричні форми, що сприяє створенню відчуття гармонії та спокою. Кольори сприяють створенню атмосфери спокою, рівноваги та внутрішньої зосередженості.

Для оздоблення виробів застосовують традиційні техніки декоративного мистецтва, серед яких розпис, гравіювання, різьблення по дереву, текстильні техніки та мистецтво складання паперу – оригамі. У сучасному дизайні елементи японського етностилю широко використовують в оформленні інтер'єрів, предметному дизайні, текстилі та декоративних

виробах. Вони створюють атмосферу гармонії, спокою та естетичної вишуканості, підкреслюючи філософію єдності людини з природою.

Кольорова гама: стримана, природна: білий, кремовий, сірий, чорний; акценти – червоний, індиго.

Орнаментальні мотиви: квіти сакури, хвилі, журавлі, хмари, асиметричні композиції, мінімалістичні візерунки.

Техніки оздоблення: розпис по тканині (шиборі), ручне фарбування, вишивка гладдю, аплікація.

Характерні текстильні деталі: натуральний шовк, бавовна, лляні тканини, простий крій, чіткі лінії, відсутність перевантаження декором.

Скандинавський етностиль

Його основою є простота, функціональність, природність і гармонія з довкіллям. Для цього стилю характерні лаконічні форми, відсутність надмірного декору та раціональність у використанні предметів. У створенні виробів широко застосовують натуральні матеріали (світле дерево, льон, бавовну, вовну, камінь). Колористика стилю відзначається стриманістю і світлістю: переважають білий, сірий, бежевий, світло-коричневий та пастельні відтінки. Орнаментака зазвичай проста і геометризвана, інколи використовуються стилізовані зображення рослин або тварин. Скандинавський етностиль сприяє створенню затишного, світлого й функціонального середовища, в якому поєднуються естетичність і практичність.

Кольорова гама: світла, спокійна: білий, сірий, світло-блакитний, пастельні тони.

Орнаментальні мотиви: геометричні візерунки, сніжинки, стилізовані рослини, смуги.

Техніки оздоблення: ткацтво, в'язання, вишивка технікою хрест, машинна строчка.

Характерні текстильні деталі: вовна, льон, бавовна, прості узорі, чіткий ритм, функціональність і мінімалізм.

Марокканський етностиль

Він вирізняється багатством орнаментів, декоративністю і яскравою колористикою. Для цього стилю характерні складні геометричні візерунки, рослинні орнаменти, мозаїчні композиції та витончені декоративні елементи. У виготовленні виробів використовують кераміку, метал, дерево, камінь, текстиль. Колористична гама включає насичені відтінки синього, бірюзового, червоного, помаранчевого, золотого та теракотового кольорів. Вироби часто

прикрашають різьбленням, інкрустацією, розписом або мозаїкою. Марокканський етностиль створює атмосферу східної екзотики, розкоші та декоративної виразності.

Кольорова гама: насичена й контрастна: синій, бірюзовий, смарагдовий, теракотовий, золотий.

Орнаментальні мотиви: геометричні орнаменти, зірки, багатокутники, арабески.

Техніки оздоблення: вишивка металізованими нитками, аплікація, ткацтво, декоративні шви.

Характерні текстильні деталі: щільні тканини, килими, подушки, бахрома, кисті, декоративні шнури.

Індійський етностиль

Він характеризується яскравістю, багатством орнаментів, символічністю та декоративною насиченістю. У цьому стилі широко використовують натуральні матеріали (дерево, бавовну, шовк, метал і камінь). Орнаментака представлена складними рослинними мотивами, зображеннями квітів, птахів, тварин, а також традиційними індійськими символами. Колористична палітра відзначається насиченістю і контрастністю, часто використовуються червоний, жовтий, помаранчевий, зелений, синій і золотий кольори. Вироби прикрашають вишивкою, різьбленням, розписом, інкрустацією та іншими декоративними техніками. Індійський етностиль створює атмосферу святковості, духовності та багатой культурної традиції.

Кольорова гама: яскрава, багата: червоний, рожевий, жовтий, фіолетовий, бірюзовий, золотий.

Орнаментальні мотиви: пейслі, квіти лотоса, мандали, складні рослинні композиції.

Техніки оздоблення: ручний розпис, батик, вишивка, дзеркальна аплікація (шиша), тиснення.

Характерні текстильні деталі: шовк, бавовна, органза, багат шаровість, блискучі елементи, декоративні підвіски.

Середземноморський етностиль

Побудований на традиціях країн Середземноморського регіону, зокрема, Італії, Греції, Іспанії, Південної Франції та інших прибережних територій. Його формування значною мірою зумовлене природними умовами регіону – теплим кліматом, близькістю моря, великою кількістю сонячного світла та природними ландшафтами. Саме тому для цього стилю характерні

легкість, природність, відкритість простору та відчуття гармонії з навколишнім середовищем.

Основою середземноморського етностилю є використання натуральних матеріалів, які традиційно застосовувалися у побуті народів цього регіону. Найчастіше використовують дерево, камінь, кераміку, глину, льон, бавовну та інші природні матеріали. Вироби відзначаються простими, функціональними формами та невимушеною декоративністю. Значну роль відіграє фактура матеріалів, яка підкреслює природність і автентичність виробів. У декоративно-ужитковому мистецтві цього стилю широко використовують керамічний розпис, мозаїку, плетіння, текстильні техніки, різьблення по дереву. Середземноморський етностиль створює атмосферу легкості, простору, природної гармонії та відчуття відпочинку, що є характерною рисою культури народів Середземномор'я.

Кольорова гама: світла, свіжа: білий, синій, блакитний, пісочний, оливковий.

Орнаментальні мотиви: морські хвилі, рослинні мотиви, геометрія, смуги.

Техніки оздоблення: вишивка, ручний розпис по тканині, ткацтво.

Характерні текстильні деталі: льон, бавовна, легкі тканини, простота форм, природна текстура.

Український етностиль

Він відображає світогляд, естетичні уявлення, духовні цінності та побут українського народу. Український етностиль поєднує традиційні художні мотиви, символіку народного мистецтва та характерні техніки декоративно-ужиткової творчості.

Для цього стилю характерне використання натуральних матеріалів, які здавна були поширені в українському народному побуті. Найчастіше використовують дерево, глину, льон, вовну, соломку, лозу, природні барвники та інші природні матеріали. Вироби відзначаються поєднанням функціональності та декоративності, що характерно для традиційного народного мистецтва. Однією з найважливіших ознак українського етностилю є багата орнаментика.

Важливе місце посідають традиційні техніки декоративно-ужиткового мистецтва: вишивка, ткацтво, писанкарство, кераміка, різьблення по дереву, художній розпис, витинанка.

Кольорова гама: білий фон; червоний, чорний, синій, жовтий, зелений.

Орнаментальні мотиви: геометричні та рослинні орнаменти, символи сонця, калини, дерева життя.

Техніки оздоблення: вишивка (хрест, гладь), ткацтво, мережка, аплікація.

Характерні текстильні деталі: рушники, скатертини, килими, домоткане полотно, ручна робота, символічність.

Китайський етностиль

Його формування пов'язане з впливом таких філософських систем, як конфуціанство, даосизм і буддизм, які визначили особливе ставлення до гармонії, рівноваги та символічного змісту художніх образів.

Для китайського етностилю характерні витонченість форм, декоративність та символізм. У створенні виробів широко використовують традиційні матеріали (дерево, бамбук, шовк, папір, кераміку, фарфор, лаковані поверхні та метал). Значну увагу приділяють якості обробки матеріалів і декоративному оздобленню.

Орнаментика китайського етностилю має багатий символічний зміст. Часто використовують зображення дракона, фенікса, тигра, журавля, риби, а також квітів лотоса, півонії, сливи та бамбука. Кожен із цих символів має певне значення і пов'язаний із традиційними уявленнями про щастя, довголіття, силу, гармонію та процвітання. Орнаменти можуть бути як складними композиціями, так і лаконічними декоративними мотивами.

Кольорова гама: насичена, символічна: червоний, золотий, синій, зелений, чорний.

Орнаментальні мотиви: дракони, фенікси, квіти півонії, хмари, ієрогліфи.

Техніки оздоблення: шовкова вишивка, аплікація, жакардове ткацтво.

Характерні текстильні деталі: шовкові тканини, блиск, симетрія, декоративні бордюри.

Додаток Є

Технологія виконання наузів

Наузи – це традиційна слов'янська техніка вузлового плетіння, що використовувалася для створення оберегів, прикрас і символічних виробів. Основою технології є зав'язування вузлів у певній послідовності, кожен з яких мав сакральне або символічне значення.

Послідовність виконання роботи

1. Підготовка матеріалів: нитки або шнури (льон, конопля, вовна, бавовна); стрічки або мотузки; за потреби – намистини, дерев'яні або кістяні елементи.

2. Вибір кольору та символіки: червоний – захист, життя, енергія; білий – чистота, гармонія; чорний – зв'язок із землею; зелений – відновлення, природа.

На цьому етапі визначають призначення оберега.

3. Формування основи виробу: скласти нитки разом або попарно; закріпити початок роботи простим вузлом або петлею; зафіксувати основу на поверхні або тримати в руках.

4. Зав'язування вузлів.

Особливості виконання етапу: вузли зав'язують послідовно, дотримуються симетрії або заданого ритму; важливо зберігати однакову силу натягу ниток.

5. Включення декоративних елементів (за потреби): уплітають намистини або символічні предмети; чергують вузли з вільними проміжками; створюють підвіски або розгалуження.

6. Завершення виробу: фіксують кінці ниток вузлом; обрізають зайву довжину або формують китички.

Вузол «Лада»

Лада – слов'янська богиня любові й краси. З її іменем асоціюється все добре в людському житті – родина, доброта, радість. Тому вузол «Лада» покликаний пом'якшувати напруження, приносити в родину мир і любов.

Цей вузол зазвичай плетуть із товстого шнура й розміщують в одній із житлових кімнат, зберігають біля покуття, рушників або родинних речей, інколи вплітають у декоративні текстильні вироби. Це підсилює його функцію як охоронця домашнього простору.

Послідовність виконання вузла «Лада»

1. Складіть шнур навпіл. Закріпіть згин шпилькою до поролону (або м'якої основи).	
2. Лівий кінець шнура покладіть поверх правого.	
3. Правий кінець шнура розташуйте по діагоналі над петлею.	
4. Візьміть лівий кінець шнура і прокладіть його по діагоналі під петлею, потім над ниткою і знову під ниткою.	
5. Далі лівий кінець шнура проведіть над ниткою, а потім під ниткою.	
6. Знову візьміть правий кінець шнура і прокладіть його під ниткою, а потім над ниткою.	

Додаток Ж

Інструкційна карта на виготовлення ляльки-мотанки «Білий птах»

Автор: Бацман О.В., керівник гуртка «М'яка іграшка». Первомайський будинок дитячої та юнацької творчості Первомайської міської ради Харківської області.

№ з/п	Зображення операції	Технологічна операція
1		<p>Необхідні матеріали:</p> <ul style="list-style-type: none"> – клаптик білої бавовняної тканини 15х15; – нитки червоного та чорного кольору; – вата або синтепон.
2		<p>Скласти навпіл по діагоналі тканинний квадрат.</p> <p>Відвернути один кут отриманого трикутника до середини, потім другий кут. Тобто тканина складається вчетверо</p>
3		<p>Ще раз скласти бічні куточки до середини. Це вже тканина складається у вісім разів.</p> <p>Потім отриману фігуру скласти навпіл всередину згинами.</p>
4		<p>Далі сформувати дзьоб птаха, перев'язавши ниткою куточок.</p>
5		<p>Притримуючи пальцем</p>

		<p>нитку, намотати її на цей куточок, приблизно на сантиметр. Нитку закріпити не відрізаючи: на останньому витку залишити довгу петельку, перекрутити її і затягнути навколо дзьоба.</p>
6		<p>Розправити фігуру і, уклавши всередину шматочок синтепону, сформувати голову птаха, перев'язати шию ниткою. Закріпити нитку так само, не відрізаючи.</p>
7		<p>Розправити в сторони крильця, сформувати тіло.</p>
8		<p>Узявши нитку, обмотати під крильцями і далі перев'язати тулуб птаха у вигляді хреста.</p>
9		<p>Вишити вічка.</p>

Електронне видання

Борисенко Надія

**СУЧАСНЕ ДЕКОРАТИВНЕ МИСТЕЦТВО ТА ЕТНОДИЗАЙН:
ПРАКТИЧНІ РОБОТИ**

навчальний посібник
для здобувачів освіти другого (магістрського)
рівня вищої освіти

Підп. до розповсюдження 29.04.2026.

Формат 60x84/16. Умов. друк. арк. 6,51. Зам. №3570
Облік.-вид. арк. 4,08. Папір офсетний. Гарнітура Таймс.
Видавництво Глухівського національного педагогічного
університету імені Олександра Довженка
41400, м. Глухів, Сумська обл., вул. Київська, 24
тел/факс (05444) 2-33-06.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи СМв №046 від 16 червня 2014 року